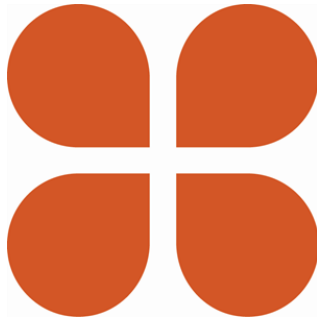

Riksintressen för kulturmiljövården

– Skåne län (M)

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Områden av riksintresse för kulturmiljövården i Skåne län (M) enligt 3 kap 6 § miljöbalken

BJUVS KOMMUN	6
Vrams Gunnarstorp - Norra Vram [M19] (Norra Vram sn) _____	6
BROMÖLLA KOMMUN	6
Näsåm [L 24] (Näsåms sn) <i>Avstått 2024-05-07</i> _____	6
BURLÖVS KOMMUN	6
Burlöv [M77] _____	6
BÅSTADS KOMMUN	7
Båstad [L32] _____	7
Dagshög [L35] (Västra Karups sn) _____	8
Gröthögarna [L 34] (Hovs sn) _____	8
Segeltorp [L 40] (Hovs sn) _____	8
Salomonhög-Stora Nötte [L33] (Västra Karups och Grevie sn) _____	9
Norrvikens trädgårdar, [M36] (Västra Karups sn) _____	9
ESLÖVS KOMMUN	10
Trolleholm [M31] (delen i Västra Strö sn) _____	10
Eslöv [M182] _____	10
~~Ageröd - Bosjökloster - Mölleriket [M37]~~ <i>Se Bosjökloster (M37) Höörs kommun</i> _____	11
Stockamöllan - Vittseröd - Stenskogen/Stanstorp [M193] _____	11
Västra Strö - Trollenäs [M53] (Västra Strö och Trollenäs sn:r) _____	11
Skarhult [M58] (Skarhult sn) _____	12
Ellinge - Västra Sallerup [M63] (Borlunda och Västra Sallerup sn:r) _____	12
Svenstorp - Hviderup - Flyinge - Västra Hoby [M80] (delen i Gårdstånga sn) _____	13
Övedskloster - Tullesbo [M100] _____	13
HELSINGBORGS KOMMUN	14
Helsingborg [M15] _____	14
Kulla Gunnarstorp - Allerum [M7] (Allerum sn) _____	15
Ramlösa brunn [M17] (Raus sn) _____	15
Rosendal - Kropp [M8] (Kropp sn) _____	16
Rååns dalgång [M10] _____	16
Hilleshögsåsen - Rönneberga backar [M191] _____	17
HÄSSLEHOLMS KOMMUN	18
Gumlösa-Sinclairsholm [L27] (Gumlösa sn) _____	18
Skeinge [L28] (Verums sn) _____	18
HÖGANÄS KOMMUN	19
Gamla Viken [M6] (Viken sn) _____	19
Höganäs [M3] (Höganäs sn) _____	19
Kullaberg [M1] (Brunnby sn) _____	20
HÖRBY KOMMUN	21
Fulltofta-Nunnäs [M67] (Fulltofta och Hörby sn:r) _____	21
Östra Sallerup [M72] (Östra Sallerup sn) _____	21
HÖÖRS KOMMUN	22
Bosjökloster [M37] _____	22

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Stockamöllan – Vittseröd – Stenskogen/Stanstorp [M193]	22
KLIPPANS KOMMUN	23
Herrevadskloster-Ljungbyhed [L29] (Riseberga sn)	23
Klippans pappersbruk [L30] (Gråmanstorp och Västra Sönnarlövs sn)	24
KRISTIANSTADS KOMMUN	24
Araslövs farmer [L17] (Färlövs sn)	24
Bäckaskog-Kjugekull [L20] (Kiaby sn)	25
Kristianstad [L15]	25
Maltesholm [L22] (Östra Sönnarslöv sn)	26
Rinkaby [L21] (Rinkaby sn)	26
Torsebro krutbruk [L18] (Färlövs sn)	27
Trolle-Ljungby [L19] (Trolle-Ljungby sn)	27
Vittskövle [L23] (Vittskövle sn)	28
Vä [L16] (Vä sn)	28
Åhus [L14] (Åhus sn)	29
KÄVLINGE KOMMUN	29
Norrvidinge - Södervidinge [M32] (delen i Dagstorp, Södervidinge och Västra Karaby sn:r)	29
Löddeköpinge - Stävie - Borgeby [M44] (delen i Löddeköpinge, Hög, Lackalänga och Stävie sn:r)	30
Lackalänga [M45] (delen i Lackalänga sn)	30
Barsebäck - Hofterup [M46] (Barsebäck och Hofterup sn:r)	30
LANDSKRONA KOMMUN	31
Rååns dalgång [M10]	31
Ven [M23] (S:t Ibb sn)	32
Landskrona [M26]	32
Norrvidinge - Södervidinge [M32] (delen i Annelöv sn)	33
Hillehögsåsen - Rönneberga backar [M191]	33
LOMMA KOMMUN	34
Löddeköpinge - Stävie - Borgeby [M44] (delen i Borgeby sn)	34
Alnarp [M76] (Alnarp sn)	34
LUNDS KOMMUN	34
Lackalänga [M45] (delen i Västra Hoby och Stångby sn:r)	35
Svenstorp -Hviderup -Flyinge -Västra Hoby [M80] (delen i Håstad, Igelösa, Odarslöv och Södra Sandby sn:r)	35
Kungsmarken - Fågelsångsdalen [M81] (Södra Sandby sn)	35
Björnstorp - Gödelöv [M82] (Bonderup, Genarp, Gödelöv, Hällestad, Lyngby och Veberöd sn:r)	36
Dalby - Hardeberga [M83] (Dalby och Hardeberga sn:r)	36
Häckeberga [M95] (Häckeberga sn)	37
Knivsåsen [M84]	37
Lund [M87]	38
Sankt Lars sjukhus [M190]	38
MALMÖ KOMMUN	39
Glostorp-Hammarlöv [M128]	39
Malmö [M 114]	40
Södra Sallerup [M181] (Södra Sallerups sn)	41
SIMRISHAMNS KOMMUN	42
Baskemölla [L5] (Gladsax sn)	42

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Gladsax [L3] (Gladsax sn) _____	42
Glimmingehus [L2] (Vallby sn) _____	42
Haväng-Vitemölla [L8] (Ravlunda och Vitaby sn) _____	42
Kivik [L7] (Södra Mellby sn) _____	43
Simrishamn [L4] _____	43
Skillinge-Brantevik [L1] (Östra Hoby, Östra Nöbbelöv och Simris sn) _____	43
Vik [L6] (Rörums sn) _____	44
SJÖBO KOMMUN	44
Övedkloster - Tulllesbo [M100] _____	44
Everlöf - Kumlatofta - Ilstorp [M101] (Blenarp och Sövde sn:r) _____	45
Sövde - Sövdeborg [M104] (Blenarp och Sövde sn:r) _____	45
Hallsbergs stenar [M179] (Lövestad sn) <i>Avstått 2024-12-03</i> _____	46
Södra Åsum [M180] (Södra Åsum sn) <i>Avstått 2024-05-07</i> _____	46
SKURUPS KOMMUN	46
Östra Vemmenhög - Västra Vemmenhög - Tullstorp - Dybäck [M144] (delen i Västra och Östra Vemmenhög sn:r) _____	46
Svaneholm [M152] (Skurup sn) _____	46
Skurups kyrkby [M155] (Skurup sn) <i>Avstått 2022-10-27</i> _____	47
Sjörup - Charlottenlund - Snårestad [M158] (delen i Västra Nöbbelöv och Skivarp sn:r) _____	47
STAFFANSTORPS KOMMUN	47
Burlöv [M77] _____	47
Esarp [M93] (Esarp sn) _____	48
Görslöv - Bara - Torup - Hyby [M116] (delen i Särslöv, Görslöv och Mölleberga sn:r) _____	48
SVALÖVS KOMMUN	49
Rååns dalgång [M10] _____	49
Trolleholm [M31] (delen i Torrlösa sn) _____	50
Norrvidinge - Södervidinge [M32] (delen i Norrvidinge och Norra Skrävlinge sn:r) _____	50
Teckomatorp [M 177] (Norra Skrävlinge sn) _____	51
Grindhus [M176] (Konga sn) _____	51
SVEDALA KOMMUN	52
Görslöv - Bara - Torup - Hyby [M116] (delen i Bara, Hyby och Bjärshög sn:r) _____	52
Skabersjö [M117] (Skabersjö och Törringe sn:r) _____	52
Böringe - Anderslöv [M122] (Böringe och Svedala sn:r) _____	53
TOMELILLA KOMMUN	53
Andrarum-Kristinehov [L10] (Andrarums sn) _____	53
Smedstorp [L12] (Smedstorps sn) _____	54
Tranås [L11] (Tranås sn) _____	54
Örup-Tosterup-Bollerup [L9] (Benestads, Övraby, Tosterups och Bollerups sn) _____	54
Östra Ingelstad [L13] (Östra Ingelstad sn) _____	55
TRELLEBORGS KOMMUN	55
Böringe - Anderslöv [M122] (Anderslöv sn) _____	55
Glostorp-Hammarlöv [M128] _____	56
Skåre [M136] _____	57
Fru Alstad [M138] (Fru Alstad sn) _____	57
Gylle - Dalköpinge [M139] (Dalköpinge, Gislöv, Gylle och Kyrkoköpinge sn:r) _____	58
Östra Torp - Smygehamn [M141] (Hemmesdynge, Lilla Isie och Östra Torp sn:r) _____	58
Åspö [M142] (Lilla Beddinge och Aspö sn:r) _____	58

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Östra Vemmenhög - Västra Vemmenhög - Tullstorp - Dybäck [M144] (delen i Tullstorp sn:r)	58
VELLINGE KOMMUN	59
Glostorp-Hammarlöv [M128]	59
Skanörs ljung [M129] (Falsterbo sn)	60
Skanör - Falsterbo [M130]	60
Månstorp [M133] (Västra Ingelstad och Östra Grevie sn:r)	61
YSTADS KOMMUN	62
Sjörup - Charlottenlund - Snårestad [M158] (delen i Balkåkra, Sjörup och Snårestad sn:r)	62
Bjärsjöholm - Balkåkra - Skårby [M160] (Balkåkra, Bjäresjö, Hedeskoga och Skårby sn:r)	62
Krageholm [M162] (Sövestad sn)	63
Högestad - Stora Köpinge [M166] (Högestad, Stora Herrestad och Stora Köpinge sn:r)	63
Ystad [M167]	63
Kåseberga [M173] (Valleberga sn:r)	64
Ingelstorp - Valleberga - Löderup - Hagestad [M174] (Ingelstorp, Löderup och Valleberga sn:r)	64
Sandhammaren [M175] (Löderup sn)	65
ÅSTORPS KOMMUN	65
Nyvång [L 31] (Västra Broby sn)	65
ÖSTRA GÖINGE KOMMUN	66
Ballingstorp [L25] (Kviinge sn)	66
Sporrakulla [L26] (Glimåkra sn)	66

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

BJUVS KOMMUN

Vrams Gunnarstorp - Norra Vram [M19] (Norra Vram sn)

Motivering:

Odlings- och parklandskap präglat av godsdriften kring slottsmiljön Vrams Gunnarstorp som tillsammans med Norra Vrams sockencentrum speglar den av godset tydligt influerade samhällsutvecklingen från medeltid in på 1900-talet. (*Odlingslandskap, slottsmiljö, park, sockencentrum*)

Uttryck för riksintresset:

Vrams Gunnarstorps slott med äldsta delar från 1500-talet, i nuvarande renässansstil från mitten på 1800-talet. Utblickarna från slottet över odlingslandskapet. Den anslutande ladugårdsplatsen med storskaliga ekonomibyggnader i natursten och tegel, förvaltarbostaden från slutet av 1800-talet. Ekonomibyggnaderna från 1600- och 1700-talen i korsvirke samt arbetarbostäderna. De omfattande trädgårds- och parkanläggningarna med häckar av buxbom och avenbok från 1600- och 1700-talen. De i skogsslutningen belägna resterna efter 1800-talets engelska park med slingrande bäck, som i parken är utformad med vattentrappor och dammar. Hag- och skogsmarkerna på Söderåsens högresta rygg med de omfattande, stenmurade hägnadssystemen kring tidigare djurhagar och hjorthägn. Förekomsten av grova ädellövträd. Det flacka, storskaliga, öppna landskapet som skapar en visuell kontrast mot åsen och förstärker områdets speciella topografi. De godsanknutna torpmiljöerna i typiska lägen på gränsen mellan skog och odlingsmark. Det allékantade vägsystemet som förbinder slottet med Norra Vrams sockencentrum samt det anslutande småskaliga, grusade vägnätet till gårdar, torp och betesmarker. Norra Vram med den under 1800-talets förra hälft om- och tillbyggda medeltidskyrkan samt det av godset präglade byggnadsbeståndet i kyrkbyn med prästgård, klockareboställe, skola, vårdinrättning och stationshus.

BROMÖLLA KOMMUN

Näsum [L 24] (Näsums sn) *Avstått 2024-05-07*

BURLÖVS KOMMUN

Burlöv [M77]

Motivering:

Industrimiljö kring sockerbruk som starkt präglat framväxten av kringliggande samhälle samt de nära förhållandena mellan den öppna slättbygdens bördiga odlingslandskap och sockerbruket. Detta illustrerar väl omvandlingen av det skånska agrarsamhället från 1700-talets förindustriella

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

storgårdsjordbruk till den vid 1900-talets första decennier utvecklade livsmedelsindustrin.

(Industrimiljö, odlingslandskap, tätort, bymiljö, kvarnmiljö)

Uttryck för riksintresset:

Slättbygdens öppna, sammanhängande odlingslandskap samt de fria vyerna med skarp åtskillnad mellan tätort och odlingslandskap. Det äldre vägnätet som sammanbinder storgårdar, sockencentrum, egnahemsområde och tätort med varandra. Tillgången till de större regionala och nationella kommunikationsstråken som skapat goda förutsättningar för transporter för storgårdsjordbruken och för sockerbrukets framväxt. Burlövs kyrkby med tät bebyggelse, prästgård, skola och sockenstuga. Kronetorps gård med en stram herrgårdsmässig 1700-talsmanbyggnad, alléer, park- och trädgårdsmiljö, storskaliga ekonomibygnader samt tillhörande holländarmölla. Holländarmöllans dominerande läge i landskapet omgärdad av odlingsmark och med siktlinje till Kronetorps gård. Arlövsgården, tidigare försöks- och mönstergård i sockerbrukets ägo, med en huvudbyggnad uppförd på 1890-talet i en tegelarkitektur och omgiven av en parkliknande miljö. Gårdens välavgränsade grupp av storskaliga ekonomibygnader i en historieromantisk arkitektur med karaktäristiska gavlar samt arbetarbostäder. Sockerbruket från 1869 med egen anslutning till södra stambanan, tätortsbildningen i anslutning till bruket med Arlövs kyrka vilken markerar flytten av sockencentrum från landsbygden till tätorten. Arbetar- och tjänstebostäderna för olika samhällsskikt, bebyggelsebildens gröna karaktär med bland annat alléer och trädgårdar. Burlövs egnahemsområde, i ett karakteristiskt läge som skjuter ut i ett öppet odlingslandskap. Granbackens koloniområde samt lokaler och byggnader för nöjesliv, föreningsliv och arbetarrörelsen, tillkomna som en följd av brukets anläggande. (Miljön berör även Staffanstorps kommun).

BÅSTADS KOMMUN

Båstad [L32]

Motivering:

Stadsmiljö som speglar Skånes senmedeltida urbanisering kopplad till den danska kronans etablering av kustnära kommersiella centrum för handel, utsklippning och sillfiske. Båstad visar för skånska kustsamhällen tongivande utvecklingsskeden från 1450-talets stadsbildning till 1700- och 1800-talets köpmans- och fiskesamhälle vidare till 1900-talets rekreativmiljö. *(Stadsmiljö, rekreativmiljö)*

Uttryck för riksintresset:

Stadens läge vid Hallandsåsens fot och orientering mot hamnen och kustbandet. Den centrala stadskärnans delvis bevarade medeltida stadsplan med Mariakyrkan från 1400-talets andra hälft, det anslutande torget, det organiskt slingrande gatunätet och kvarterstrukturen med de två längsgående huvudstråken Agardhsgatan och Köpmansgatan samt tvärgatorna till stranden. Det täta, småskaliga bebyggelsemönstret med skeppargårdar och gatehusbebyggelse från 1700- och 1800-talet utmed den smala slingrande Agardhsgatan där flertalet trähus är tillkomna före branden 1870, varav tiotalet härrör från 1700-talet. De mer påkostade boningshusen och de representativt utformade stenhusen på Köpmansgatans med bland annat skolan, banken och hotellet. De strandnära badhusen,

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

tennisbanorna samt de i samhället spridda hotellen, bland annat det före detta hotellet Skånegården, och sommarvillorna kopplade till 1800-talets badortsrörelse och 1900-talets rekreativmiljö. Nobels Villastad, planlagd under 1910-talet, för sommarvillabebyggelse. Hamnen och miljön i anslutning till hamnen med före detta spannmålmagasinet Skansen, pirarna och den öppna hamnplanen med inramande delvis äldre hamnanknuten bebyggelse, bland annat grupper av fiskebodrar, och de anslutande öppna ytorna för båtuppställning samt de från staden anslutande sträddorna till stranden.

Dagshög [L35] (Västra Karups sn)

Motivering:

Fornlämningsmiljö med monumental bronsåldershögen i dominerande kustläge på en flack betespräglad strandhed som tillsammans med närliggande bronsåldersrösen berättar om bronsålderns livsmiljö och samhällsstruktur. (*Fornlämningsmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Den monumentala bronsåldershögen Dagshög, placerad i ett välexponerat läge med närhet till havet och utblickar över kusten. Enbevuxna betesmarker som bidrar till högens visuella dominans längs stranden och förståelsen av gravhögen i sitt sammanhang. Närliggande rösen och stensättningar placerade längs kustremsan. Den öppna odlingsmarken i öster med ett flertal boplatser samt en hållristning i form av en skålgrop på ett uppstickande hållparti invid Dagshögsvägen.

Gröthögarna [L 34] (Hovs sn)

Motivering:

Fornlämningsmiljö från äldre bronsåldern i monumentalt läge som speglar bronsålderns gravskick samt periodens kontakter med omvärlden och den territoriella indelningen. (*Fornlämningsmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Gröthögarna som består av flera stora gravrösen placerade på rad i nordsydlig riktning invid kusten. Rösenas visuella dominans i det flacka kustlandskapet. De omgivande klapperstensfälten och de betespräglade strandängarna. De övriga rösena och stensättningarna längs hela kuststräckan. De långa siktlinjerna längs stranden och ut mot havet.

Segeltorp [L 40] (Hovs sn)

Motivering:

Kustlandskap som visar på den för försörjningen nödvändiga mångsidigheten hos kustbönderna med boskapsinriktat jordbruk kombinerat med fiske och sjöfart, som i och med sjöfartens utveckling under 1800-talet skapade ett visst välstånd. (*Kustlandskap, bymiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Segelstorps by bestående av tre- eller fyrlängade gårdar med främst panelklädd 1800-talsbebyggelse placerade i slutningen ner mot stranden med utblickar mot havet. Gårdarna belägna på äldre

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

tomtlägen så väl som den utskiftade bebyggelsen kopplad till Hallavara och Ingelstorps byar. Det småbrutna, öppna odlingslandskapet som sluttar ner mot havet och präglas av skiftena. Resterna av fäladsmarken längs kusten. De avskärmande trädriddarna i ägogränserna. Norrebro hamn med bodar och pirar och förankringsplatserna Stora och Lilla Ringastenen som visar på områdets betydelse som utskeppningshamn och det skeppsbyggeri som pågick i området under 1800-talets första hälft.

Salomonhög-Stora Nötte [L33] (Västra Karups och Grevie sn)

Motivering:

Fornlämningsmiljö präglad av ett stort antal monumentala bronsåldershögar.

Uttryck för riksintresset:

Område med monumentala gravhögar och milsvid utsikt över Hallandsåsen och mot Skälderviken. Småbrutet *odlingslandskap* med betesmarker och stengårdsgårdar.

Norrvikens trädgårdar, [M36] (Västra Karups sn)

Motivering:

Rekreativmiljö och trädgård som utgör en av landets få och främsta representanter för det tidiga 1900-talets trädgårdskonst, med senare tillägg i samma anda, präglad av en naturanpassad planering med grund i samhällets nya syn på natur, trädgårdsodling, bildning och rekreation. Anläggningen speglar tidsandan, kvinnors möjlighet till utbildning och grundaren Rudolf Abelins folkbildande vision om en rekreativ idéträdgård där olika tiders och kulturers trädgårdsideal kunde förenas med platsens förutsättningar i kombination med forskning och undervisning kring fruktodlingens utveckling. (Rekreativmiljö, trädgård)

Uttryck:

Anläggningens anpassning till åsens topografi och vegetation med de inramande skogsklädda slutningarna både mot åsryggen i söder och mot vattnet samt den i hög grad obebyggda strandlinjen. Trädgårdsanläggningen i sin helhet med de ursprungliga byggnaderna, de stilmässigt varierade trädgårdarna med den tillhörande växtligheten, stigarna och anordningarna samt de kvarvarande resterna av fruktodlingar. Grundplanens orientering med huvudbyggnaden i en långsträckt mittaxel och kortare tvärxlar med vypunkter mot havet och den skogsklädda åsen. Den i kalksandtegel samstämmigt utformade bebyggelsen i nationalromantisk stil och de olika trädgårdarnas varierade formspråk med ursprungliga detaljer och material som exempelvis urnor, bänkar, lyktor, sten- och dammanläggningar. Övergångar, rörelsestråk, siktlinjer och utblickar mellan landskapsrummen inom trädgårdsanläggningen samt ut mot havet och det omgivande landskapet. De senare tillkomna stilträdgårdarna som hemträdgården och TV-trädgården från 1960-talet som bygger vidare på Abelins vision om stilträdgårdar från olika tider. Apelrydsskolans läge, bebyggelsekaraktär och öppna vy mot havet. Namnen och benämningarna på delområdena, kommunikationsstråken, byggnaderna och anläggningarna, så som Österländska terrassen och Japanska trädgården.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

ESLÖVS KOMMUN

Trolleholm [M31] (delen i Västra Strö sn)

Motivering:

Slottsmiljö med odlingslandskap och bebyggelsestruktur som speglar den sociala och ekonomiska förvaltningen av godset från medeltiden in på 1900-talet och då särskilt följderna av 1800-talets skiftesreformer och plattgårdssystem, med en slottsanläggning från 1500-talet som illustrerar utvecklingen från privat borganläggning med försvarsfunktion till en arkitektoniskt gestaltad slottsmiljö. (*Slottsmiljö, odlingslandskap*)

Uttryck för riksintresset:

Det storskaliga och öppna odlingslandskapet som präglas av slottets storgodsdrift. De raka allékantade vägarna som utgår från slottet till omgivande odlingsmarker och godsrelaterad bebyggelse. Stora ädellövskogar, solitära grova lövträd samt stenmurar. Djurhagen med spår efter betesdrift och hägnadssystem samt lövträd främst bok. Trolleholms slott, i en medeltidsinspirerad tegelarkitektur, som framträder på avstånd i dalgången. Slottets omgivande vallgrav, ladugårdsplatsens storskaliga ekonomibyggnader, med framträdande trappstegsgavlar, den engelska parken med lusthus från 1700-talet. Godsrelaterad bebyggelse så som arbetarbostäderna, skolan, smedjan, inspektorsbostaden, torpen, Ramstorp, arrendegården eller plattgården Halls farm och den före detta järnvägsstationen samt kvarnverksamhet i form av kvarnbyggnad och rester av dämmen. (Området berör även Svalövs kommun).

Eslöv [M182]

Motivering:

Stadsmiljö -järnvägsstad - som visar järnvägens och industrialismens betydelse för den moderna tätortsutvecklingen, hur en hållplats på den rena landsbygden successivt utvecklades till planmässigt uppbyggt stationssamhälle och så småningom stad.

Uttryck för riksintresset:

Spår av vägsträckningar, markanvändning och bebyggelse från tiden före järnvägens tillkomst och det nya samhällets tidigaste skeden. Den successivt framvuxna rutnätsplanen med tomtstruktur, platsbildningar och gaturum. Bebyggelsen och dess täta, stadsmässiga, men relativt småskaliga karaktär. De kringbyggda kvarteren med bostäder och lokaler för handel och hantverk samt ekonomibyggnader och bakgårdar. Offentliga byggnader med bl.a. den nygotiska kyrkan (1891) som givit upphov till begreppet "Eslövsgotik". Järnvägsmiljön med stationshuset från 1913, industribyggnader och andra till järnvägen knutna byggnader och anläggningar. Den lokala byggnadstraditionen med hus i företrädesvis rött och gult tegel. Inslag av parker och grönska. Det

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

tidiga 1900-talets utvidgningsområden, med tidstypisk terränganpassad plan och villor på stora, grönskande tomter. Medborgarhuset, ritat av H Asplund, från 1957 och annan bebyggelse som visar den fortsatta utvecklingen under 1900-talet.

Ageröd – Bosjö kloster – Mölleriket [M37] *Se Bosjö kloster (M37) Höörs kommun*

Stockamöllan – Vittseröd – Stenskogen/Stanstorp [M193]

Motivering:

Tidigindustriell miljö med tusenårig kontinuitet som särskilt tydligt vittnar om hur stenindustrin och vattenkraften alltsedan medeltiden samverkat och hur dessa har bidragit till utvecklingen från lokal produktion av varor till småindustri och större exportföretag under industrialiseringen.

(Tidigindustriell miljö, fornlämningsmiljö; förindustriell produktionsmiljö, stenbrott, kvarnmiljö, industrimiljö)

Uttryck för riksintresset:

De talrika spåren efter täkt- och stenbrottsverksamheten i Vittseröd och Stenskogen/Stanstorp med lämningar efter tidig småskalig stenbrytning och storbrott. Skrotstenshögar, huggna stenar och kvarnstenar. De tillhörande transportvägarna och dräneringsdikena. Husgrunderna efter de kombinerade värmestugorna och smedjan. Vittseröds gård med sina ekonomibyggnader med ett stort antal infogade kvarnstenar. Den övriga äldre bebyggelsen i anslutning till Vittseröds by med välbevarade, underliggande torp. Industrispårets dragning från Stanstorpsgraven mot Höörs station, som fortfarande är synligt i landskapet. Höörs mölla. Kvarnarna och lämningarna efter kvarnverksamheten vid fallen i Rönne å; så som mjölkvarnarna Bålamöllan och Rönne mölla med helt eller delvis bevarad utrustning och med tillhörande mjölnarbostäder och ekonomibyggnader. Gustavlunds gård. Brännestads sågmölla, en av få bevarade ramsågar i Skåne. Stockamöllans industrikomplex med bebyggelse från olika perioder, integrerad med kvarnbyggnaden. De till anläggningarna hörande dämnena och andra anläggningar för att leda vattnet och utnyttja dess kraft. Den stora dammen i Stockamöllan med stenskoningar, trappor, broar samt med i miljön dekorativt använda kvarnstenar. Det under 1800- och 1900-talet vid Stockamöllan utvecklade brukssamhället med brukskontor, arbetar- och tjänstemannabostäder från olika perioder och disponentvilla hierarkiskt grupperade på avstånd från varandra i samhället, torget med samhällsfunktioner i form av pensionat, bageri och handelsbod samt skolorna. Parkmiljön kring disponentvillan med nationalromantiskt präglade inslag av terrasseringar, murar, fundament och dekorativa inslag i huggen natursten.

Västra Strö - Trolleås [M53] (Västra Strö och Trolleås sn:r)

Motivering:

Slottslandskap med förhistorisk brukningskontinuitet kring Trolleås slott där landskapet och den till slottet knutna kringliggande bebyggelsen och de underlydande by- och kyrkomiljöerna speglar

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

den sociala och ekonomiska förvaltningen av godset från medeltid in på 1900-talet.

(*Slottslandskap, fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Slotts- och borganläggningen Trolleås från 1500-talet, under 1890-talet omgestaltat till sitt nuvarande medeltidsinspirerade utseende. Den välbevarade ekonomibebyggelsen i gråsten, tegel och korsvirke från tiden 1700–1800-tal. Arbetarbebyggelsen och statarlängorna, avenbokshäckarna längs slottsmiljöns infartsvägar. Den engelskinspirerade romantiska slottsparken med lövträd. Den allékantade vägen mellan Trolleås och Västra Strö som berättar om det nära sambandet och godsets patronatsförhållande till kyrkan. De övriga allékantade vägarna som speglar högreståndsmiljön. Det storskaliga och öppna odlingslandskapet med de utspridda gårdsmiljöerna med raka tillfartsvägar som berättar om enskiftets genomgripande förändring av landskapet. Platserna för de medeltida kyrkorna Västra Strö och Gullarp med ödekyrkogårdar. Medeltidskyrkan Näs samt 1800-talskyrkorna i Västra Strö och Trolleås. Kyrkbyn i Västra Strö med de två skolorna, gatehusen, de bevarade gårdarna och de slingrande bygatorna. Prästgården i Gullarp i anslutning till ödekyrkogården, Gullarps slingrande bygata med gatehus och enstaka gårdsmiljöer. Fornlämningen Thulestenarna, bestående av sju resta stenar varav två med runskrift, som visar på platsens betydelse under vikingatiden. Stenvalvsbroarna över Saxån.

Skarhult [M58] (Skarhult sn)

Motivering:

Slottslandskap i övergångszonen mellan slättbygden och risbygden där såväl landskapets som byggnadsbeståndets gestaltning från medeltiden in på 1900-talet präglats av godsförvaltningen vid Skarhults slott och särskilt av den genomgripande rationaliseringen av jordbruksdriften som godset genomförde under 1800-talet. (*Slottslandskap*)

Uttryck för riksintresset:

Skarhults trelängade slottsanläggning med de äldsta delarna från senare medeltiden och utbyggnader från 1500- och 1600-talet. De omgivande parkerna i norr och väster, trädgårdsanläggningen med avenbokshäckar i norr, den avdelande muren med inkörspport till borggården från 1800-talet och den romantiska engelska parken med den anlagda ruinen intill Bråån. De stora äldre ekonomibyggnaderna i gråsten i tre längor med den öppna planen mot slottet i öster samt de nyare ekonomibyggnaderna tillkomna under 1900-talets första hälft. Arbetarbostäderna, inspektorsbostaden, magasinsbyggnaden, skolan och den övriga godsanknutna bebyggelsen, företrädesvis i tegel och korsvirke. Brååns sträckning med den avledande raka kanalen i anslutning till den engelska parken, stenvalvsbron över Bråån vid infarten söderifrån. Skarhults medeltida kyrka med den monumentala sandstensportalen, kyrkogården och den trädkantade tillfartsvägen. De vid laga skiftet utflyttade gårdarna, såsom Ljungbjär och Mellangården, samt plattgårdarna Amensgården, Bältingegården och Skarhults södergård med tillhörande gårdsbebyggelse, storskaligt präglade odlingsmarker med långa siktlinjer och kvarvarande mangelgravar, rätlinjiga stenmurar och trädrader i ägogränserna. De rätlinjiga vägarna och det omfattande allésystemet med inslag av äldre grova lövträd.

Ellinge - Västra Sallerup [M63] (Borlunda och Västra Sallerup sn:r)

Motivering:

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Slottsmiljö i dalgångsbygd som präglats av godsförvaltningen vid Ellinge slott och som speglar hur landskapet, jordbruket och bebyggelsebildens omformats över tid efter rationaliserad jordbruksdrift och ekonomiska strategier sedan medeltiden fram till nutid. (*Odlingslandskap; dalgångsbygd, slottsmiljö, kyrkby*)

Uttryck för riksintresset:

Ellinge slott invid Bråån, placerad på holmen omgiven av vallgrav med avsides belägen ladugårdstomt med de storskaliga äldre ekonomibyggnaderna, parken, trädgården och det symmetriskt anordnat allékantade gångsystemet. De äldre grova ädellövträden i anslutning till slottsmiljön. Arbetarbostäderna och gatehusen i tegel och smedjan i gråsten längs med Ellinge bygata. Kristinebergs herrgårdsanläggning, från 1700-talet kraftigt ombyggd i början av 1800-talet, med den tillhörande parken i anslutning till Bråån. Det allékantade äldre sammanbindande vägnätet. De i samband med jordbruksskiftena utflyttade gårdarna med tillhörande rätlinjigt vägsystem. Västra Sallerups medeltida kyrka, patronatskyrka under Ellinge, och den alléprydda vägen som sammanbinder kyrkan med Ellinge slott. De betespräglade strandängarna utmed Bråån, och de storskaligt präglade odlingsmarkerna med inslag av mangelgravar.

Svenstorp - Hviderup - Flyinge - Västra Hoby [M80] (delen i Gårdstånga sn)

Motivering:

Vidsträckt *slottslandskap* och *odlingslandskap* kring Kävlingeån med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet som sedan stormaktstiden präglats av godsförvaltningen vid slotten Svenstorp och Hviderup samt Flyinge *kungsgård* och de spår förvaltningen lämnat på såväl landskapets utformning som på bebyggelsens och kyrkornas utveckling inom området. (*Fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Bronsåldershögar i krönläge utmed Kävlingeån. Hviderups tidigare befästa slott från 1620-talet, senast omgestaltat på 1920-talet med, omgivande *park* och rikt förgrenat allésystem, vallgravar, orangeri, ekonomi- och arbetarbebyggelse i tegel- och gråsten från 1800-talet samt mejeri och smedja. Gårdstånga medeltida kyrka som under 1600-talet kraftigt omgestaltas av Anna Brahe, monumentalt gravkor, prästgård från 1800-talet. Hviderups välbevarade hospital från 1600-talet - ett av landets äldsta i sitt slag, plattgården Gårdstånga Nygård med bevarad och tidstypisk 1800-talsbebyggelse. (Miljön berör även Lunds kommun).

I området ingår även:

Ruinerna efter Skeglinge medeltida kyrka som övergavs efter sammanläggningen med grannsocknen Borlunda på 1860-talet samt senare rest klockstapel.

Övedskloster - Tullbo [M100]

Motivering:

Slottsmiljö och odlingslandskap utmed Vombsjön, med ursprung i ett medeltida kloster, som genom århundraden präglats av godsförvaltningen vid Övedsklosters slott. Särskilt präglas miljön av den genomgripande omgestaltning av landskapet och bebyggelsen som ägde rum under 1700-talets andra hälft i samband med uppförandet av slottet. (*Slottsmiljö, odlingslandskap, stenbrott*)

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Uttryck för riksintresset:

Slottet Övedskloster, ett av de främsta exemplen på den svenska rokokoarkekturen, delvis uppfört i Övedssandsten. De tillhörande storskaliga ekonomibyggnaderna, trädgårdsanläggningen och den stora landskapspräglade parkanläggningen med exempelvis stigar, kanal, siktgata, damm, orangeri, voljär, lusthus, trädgårdsmästarbostad och ha-ha, en i ett dike nedsänkt mur. Den monumentala allékantade tillfartsvägen, även kallad Stora allén, uppbyggd på en stenbank, mot slottets huvudbyggnad. Öveds kyrka som uppfördes samtidigt med slottsanläggningen, med flyglar för skola och fattighus från 1800-talet. Den stenupbyggda, raka allékantade vägsträckningen från kyrkan mot slottets tillfartsväg och det övriga omfattande allésystemet samt stenmurarna längs områdets rätlinjiga huvudstråk som sammanstrålar vid slottsmiljön. Den välbevarade ekonomi- och arbetarbebyggelsen i korsvirke och rött tegel uppförd på 1700- och 1800-talen norr om slottet. Änkesätet Tulllesbo från 1780-talet och änkesätet Charlottenlund från 1800-talets andra hälft. Plattgårdarna Övedsgården och Torp. Den storskaligt präglade odlingsmarken med få gränser och raka vägsträckningar samt de betespräglade strandängarna i anslutning till Vombsjön. Mölledammen och resterna efter kvarnverksamhet. De enskiftade bymiljöerna Skartofta och Torp med enstaka jordbruksgårdar och gatehus längs slingrande bygator. Ödekyrkogården i Skartofta. Öveds sandstensbrott anlagt under 1700-talets andra hälft i samband med uppförandet av Övedskloster slott. Den tidigare järnvägsbanken, idag grusväg, från stenbrottet till Öveds station. Stationsbyggnaderna vid Öveds station, Täpperöds station och Skartofta station. De inom området äldre, grova ekarna och bokarna som visar på lång kontinuitet i markanvändning och stora biologiska värden.

HELSINGBORGS KOMMUN

Helsingborg [M15]

Motivering:

A. *Hamn- och industristad*, med för sjöfart och försvar strategisk placering vid den smalaste delen av Öresund och med anor sedan tidigaste medeltid. Staden speglar de många utvecklingsskedena alltifrån den tidigmedeltida högstaden runt den kungliga borgen, den under högmedeltiden framvuxna lågstaden, 1600-talets befästningsstad till det sena 1800-talets och 1900-talets expansiva hamn- och industristad. (*Fästnings- och skansmiljö*).

B. *Institutionsmiljö* i form av S:ta Maria sjukhusområde - en väl sammanhållen sjukhusanläggning av unik social och arkitektonisk betydelse.

Uttryck för riksintresset:

A. "Kärnan" från 1300-talet, som utgjorde kärntornet i kungaborgen och andra lämningar av högstaden på landborgshöjden, kulturlager från tidig medeltid till stormaktstid, den välbevarade Mariakyrkan från 1300-talet. Lågstaden med gatunät som huvudsakligen växte ut under medeltidens senare del. Den småskaliga bebyggelsekaraktären med hus som spänner från medeltiden och framåt och där bara de offentliga byggnaderna tillåtit bryta skalan. Lämningar och spår i gatunät och

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

platsbildningar av 1600-talets befästningsstad. Spår av gamla vägsträckningar och gränslinjer i det som tidigare var stadens jordar runt den gamla stadskärnan och av den förindustriella stadens oplanerade utkantsbebyggelse utmed infartsvägarna.

Det sena 1800-talets och tidiga 1900-talets stadsbyggande, med kompakta stenstadskvarter, boulevardstråk, platsbildningar, parker och offentliga byggnader. Den sedan 1800-talet successivt utbyggda hamnen och järnvägen med tillhörande byggnader som visar på funktionen som viktig hamn- och även järnvägsstad. Burgna villaområden, arbetarkvarter industrier och andra arbetsplatser som berättar om stadens sociala och funktionella skiktning. Uttryck för modernismens byggande som konserthuset, tullhuset vid Sundstorget, H55-utställningen, krematoriet samt olika bostadsområden. Den lokala byggnadstraditionen med mycket tegel och ljust putsade och rikt ornamenterade fasader.

B. S:ta Maria - Helsingborgs hospital - komplett sjukhusanläggning i parkmiljö av arkitekten C Westman från 1917-1926 med kyrka och väl bevarat byggnadsbestånd i helsingborgstegel.

Kulla Gunnarstorp - Allerum [M7] (Allerum sn)

Motivering:

Slottslandskap kring Kulla Gunnarstorps slott med monumental helhetsverkan och rikt inslag av fornlämningar, bevarat väg- och hägnadssystem i det forna Kulla fälad med flera gårdsanläggningar samt *kyrkby* vid ett vägmöte med karaktäristiska bebyggelsefunktioner som tydligt visar på en kyrkbys betydelse i det äldre agrarsamhället. (*Fornlämningsmiljö, Vägmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Väl hävdad och av stordrift präglad odlingslandskap med inslag av åkerholmar och strandängar, omfattande allé- och hägnadssystem, tydligt avläsbar gräns mot söder för det forna Kulla fälad, bronsåldershögar och utmed kusten sandstenshällar med sliprännor. Kulla Gunnarstorps båda slottsanläggningar med den senmedeltida borganläggningen med vallgrav som under 1800-talet byggts om i Christian IV-stil och det nya slottet från 1860-talet med tillhörande engelsk park, holländarmölla, välbevarad arbetar- och ekonomibebyggelse. Kristinelunds herrgård från 1800-talets mitt med tillhörande äldre bebyggelse. Allerums kyrkby med kyrka av medeltida ursprung som omgestaltats under 1700- och 1800-talen, prästgård och klockareboställe från 1700-talet med tillhörande stora trädgårdar, bankbyggnad, välbevarat äldre byggnadsbestånd, alléer och Beéns Park.

I området ingår även:

Domstens fiskeläge med enstaka bevarade fiskarstugor i form av korsvirkeslängor samt vid Djuramossa militära anläggningar från andra världskriget som ur militär och teknikhistorisk aspekt väl speglar Sveriges fasta kustförsvar under 1900-talet.

Ramlösa brunn [M17] (Raus sn)

Motivering:

Brunnsmiljö, som från 1700-talets mitt var en av landets ledande kuranläggningar, i anslutning till naturliga källor där framställningen av mineralvatten har kontinuitet in i vår tid. Området berättar

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

om kurortens utveckling från medicinsk hälsoinstitution till rekreativ miljö med bebyggelse och parkmiljö som avspeglar arkitektoniska stilideal fram till tidigt 1900-tal. (*Rekreativmiljö; kurort, brunnsmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Hälsobrunnen från 1707 och källan som upptäcktes på 1890-talet. Brunnsparken med det rikt förgrenade gångsystemet och med den välbevarade trähus- och korsvirkesbebyggelsen från 1800-talet till tidigt 1900-tal, bland annat villor, lasarett, badhus, brunnshotell, musikpaviljong och varmbadhus med pelargång, uppförda i stram klassicerande arkitektur eller i det sena 1800-talets tidstypiska blandstilar som idag besitter stort arkitekturhistoriskt värde. Den rekreativt ordnade parkmiljön i engelsk stil med det allékantade huvudstråket, de svagt svängda grusade gångarna, de solitära ädellövträden och planteringarna i anslutning till den centrala platsbildningen. Den norra skogsparken vid bäckravinen med ett stort antal äldre lövträd, det slingrande gångsystemet med bland annat filosofiska gången och de stenvälvda broarna över den stenkantade bäcken med anlagda öar.

Rosendal - Kropp [M8] (Kropp sn)

Motivering:

Slottsmiljö på Helsingborgsslätten där såväl landskap som byggnadsbestånd genom århundraden präglats av godsförvaltningen vid Rosendals slott. Miljöns olika delar speglar godsets utveckling från dansktidens etablering av påkostade adelsgoods under 1500- och 1600-talen fram till jordbruksreformen laga skiftet på 1860-talet med omstrukturering av odlingslandskapet, utflyttning av gårdar och rationalisering av jordbruksdriften. (*Slottsmiljö, Odlingslandskap, Kyrkby*)

Uttryck för riksintresset:

Det storskaliga produktionslandskapet med det välbevarade rätlinjiga allé- och vägsystemet. Rosendals slottsanläggning från början av 1600-talet i den tidstypiska tegelmurade dansk-holländska renässansstilen kompletterad med den östra längan på 1750-talet, vallgravarna och de anslutande dammarna samt park- och trädgårdsanläggningarna. Det så kallade Billehuset från 1500-talet i slottets närmiljö. Den välbevarade ekonomibebyggelsen från 1600- och 1700-talet närmast slottet och på andra sidan vallgraven från sent 1700-tal och framåt. De välbevarade arbetarbostäderna såsom trädgårdsmästarhuset och kvarnbostaden, kvarnlämningarna och dammarna. Det stenmurade hägnadssystemet längs med vägarna och i det omgivande betes- och odlingslandskapet. Det rika beståndet av ädellövträd av företrädesvis ek med inslag av grova vidkroniga ekar i slottets närmiljö och omgivande brynzoner såsom i den äldre beteshagen Lunden. Kropps kyrkby med den på 1930-talet omgestaltade kyrkan av medeltida ursprung, prästgården och de kringliggande gatehusen. Gårdarna i Ljungberga och Västraby samt det gamla skolhuset utmed landsvägen. Mariebergs plattgård med den herrgårdslika huvudbyggnaden, de stora ekonomibygnaderna och den raka infartsallén.

Rååns dalgång [M10]

Motivering:

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Dalgångsbygd längs Råån som tydligt visar vattendragets strukturerande roll för landskapets utveckling med stor inverkan på lokalisering av bebyggelse, markanvändning och kommunikationer sedan förhistorisk tid fram till idag. Samhället Råå vid Rååns mynning som visar en succesiv utveckling från en senmedeltida säsongsfiskeplats till ett fast fiskeläge och senare skepparsamhälle, med lämningar av kust- och försvarssystem från 1700-talet. (*Dalgångsbygd, fornlämningsmiljö, herrgårdsmiljö, bymiljö, kyrkby, kommunikationsmiljö, kust- och skepparsamhälle, skansmiljö*)
Uttryck för riksintresset:

Fornlämningsmiljöerna med megalitgravar i form av dösar och gånggrifter från stenåldern, bronsåldershögar längs med åns sträckning, bronsåldersgravfältet vid Ättekulla samt fornborgen vid Vallåkra som syns som en vall och borgplatå i höjdläge. Kyrkbyarna Raus, Kvistofta, Ottarp och Sireköpinge med tillhörande bebyggelse såsom prästgårdar, församlingshem och skolbyggnader. Den delvis bevarade äldre bystrukturen med enstaka gårdar och småskaliga gatehus, exempelvis i Kvistofta. Vadstället invid den gamla kyrkvägen vid Raus kyrka som idag markeras genom en gångbro. Järnvägssamhällena Tågarp och Vallåkra samt den tidigare skjutsstationen i Vallåkra. Stenkärlsfabrikerna vid Vallåkra och Raus. Rååns slingrande åfåra med ofta översilade betesmarker. Den hävdgynnade floran i dalgången kopplad till slätter och bete, så som klasefibbla, knärnäva och backsippa. Resterna efter äldre tiders löv- och virkestäkt närmast Råån i form av skottskog med bland annat flerstammiga alar. De under medeltiden framväxta godsmiljöerna Bälteberga och Sireköpinge med ståndsmässiga huvudbyggnader, storskaliga ekonomibygnader, arbetarbostäder, parker och trädgårdar. Holländarmöllan Vipeslottet vid Sireköpinge. De storskaligt präglade odlingsmarkerna och det omfattande rätlinjiga allésystemet i anslutning till säterierna. Plattgården Spargott med storskaliga ekonomibygnader och omfattande allésystem. De spridda ensamgårdarna som resultat av laga skiftet. Fiskeläget Råås långsträckta och ålderdomligt småskaliga struktur som följer kusten med fiskestugor och gårdar lokaliserade i anslutning till ett slingrande gatusystem. De för fiskelägen typiska sträddorna som förbinder byns nordsydliga huvudgator med stranden. De småskaliga gaturummen kantade av tät bebyggelse i form av enplanslängor i korsvirke och tegel från företrädesvis 1800-talet med tillhörande trädgårdar. Den mer påkostade bebyggelsen från slutet av 1800-talet inblandad med de äldre gatehusen från främst 1800-talet längs det centrala gatustråket Rååvägen. Åmynningen och den öppna gräsplanen där ett biflöde tidigare gick in i byn. Den glest byggda strandremsan med fiskebodas, gästgårdar, båtuppdagningsplatser och badhytter. Hamnanläggningen med pir samt Rååvallar, skansar som ingick i Öresundskusten försvarssystem under 1700-talet. (Miljön berör även Landskrona och Svalövs kommuner).

Hilleshögsåsen - Rönneberga backar [M191]

Motivering:

Öppet och kuperat odlingslandskap med bosättningskontinuitet alltsedan stenåldern, tydligt präglat av jordbruksreformen enskiftet i början av 1800-talet. Utmed Öresundskusten speglas behovet av alternativa försörjningsstrategier som fiskenäringen liksom framväxten av en omfattande tegelindustri från 1700-talet och in på 1900-talet och olika tiders behov av ett fast kustförsvar. (*Fornlämningsmiljö, odlingslandskap, kustsamhälle, skansmiljö, industrimiljö*)

Uttryck för riksintresset:

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Det stora antalet landskapsdominerande bronsåldershögar spridda över hela området. De stora och på långt avstånd synliga gravfälten från bronsåldern på Rönneberga backar, Hilleshögsåsen och Glumslövs backar samt gånggriften från stenåldern vid Örenäs. Det storskaligt präglade landskapet med regelbundet spridd gårdsbebyggelse och raka ofta trädkantade tillfartsvägar. Hilleshögs by med enstaka gårdar och gatehus samt Vadensjö kyrkby med kyrka, enstaka gårdar, gatehus, församlingshem och skola. Det småskaliga fiskeläget Ålabodarna med mindre hamn, småskalig bebyggelse och sjöbodar. Plattgårdarna Hildesborg, Örenäs och Nygård. Lämningarna efter tegelbruk och lertag vid Sundvik brukssamhälle och Rustningshamn. Lämningar efter 1700-talets fasta kustförsvar samt värn från det tidiga 1900-talet, den så kallade Skånelinjen. (Miljön berör även Landskrona kommun)

HÄSSLEHOLMS KOMMUN

Gumlösa-Sinclairsholm [L27] (Gumlösa sn)

Motivering:

Kyrkomiljö och herrgårdsmiljö i förhistorisk bygd, som dels illustrerar en expansiv period för det danska riket under medeltid i norra Skånes gränstrakter och dels skogsbygdens småskaliga godslandskap under 1600–1700-talet och effektiviseringen av lantbruket under 1800-talet.

(Kyrkomiljö, herrgårdsmiljö)

Uttryck för riksintresset:

Gumlösa kyrka från 1190-talet med ursprunglig planform och frilagt tegelmurverk i enhetlig romansk gestaltning. Den upphöjda, tydligt avgränsade kyrkomiljön med omgivande kyrkogård och kyrkogårdsmur invid den äldre landsvägen. Klockarbostället och den friliggande begravningsplatsen. Sinclairsholms herrgård med huvudbyggnad och flyglar från 1700-talet, återställda till ursprungsstil på 1950-talet. Parken med äldre ädellövträd, arbetarbostaden och mejeriet. Ladugårdsplatsen från 1860-talet med ekonomibyggnader och avskärmande mur. De herrgårdsanknutna torpen, enstaka arrendegårdar, gatehus och skolhus. Det öppna mosaikartade odlingslandskapet invid Almaån. Den genom åns reglering utökade odlingsmarken, den omdragna landsvägen och den ur bruk tagna stenvalvsbron i herrgårdens trädgård. De omgivande skogsområdena med Hälleberget, och dess bokskog, tidigare betesmark som även inrymmer lämningar efter en fornborg som visar på platsens tidiga strategiska betydelse.

Skeinge [L28] (Verums sn)

Motivering:

Småskaligt herrgårdslandskap i avsides läge i skogsbygden med ursprung i ett medeltida kyrkogods som berättar om hur de naturgivna förutsättningarna påverkat godsdriften. Borgmiljö med lämningarna efter den tidigmedeltida borgen Skeingeborg i strategiskt läge invid Helgeåns vattensystem, som visar på skogsbygdens kolonisering och vikten av kontroll över vattensystemet under den tidiga medeltiden. *(Herrgårdslandskap, borgmiljö)*.

Uttryck för riksintresset:

Ruinerna efter den medeltida borgen Skeingeborg med åttkantig planform, belägen på Borgön i

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Skeingesjön i Helgeåns vattensystem. Läget för den tidigare sätesgården Björkeberga, idag bebyggd med bostadshus från 1800-talet på äldre grund, samt en ekonomibyggnad. Skeinge herrgårdsmiljö ursprungligen från 1600-talet men ombyggd i mitten av 1700-talet i stram karolinsk stil med en säteritaksförsedd huvudbyggnad samt ekonomibyggnader, arbetarbostäder och magasin. De raka tillfartsvägarna till herrgården kantade av avenboksalléer och stenmurar. Resterna av ekalléer i områdets västra del. Det stora inslaget av äldre ädellövträd och de trädklädda hagmarkerna samt betesmarkerna och slätterängarna som periodvis är översvämmade. Det småskaliga stenbundna odlingslandskapet med något större stenröjda åkrar intill herrgårdsmiljön. Det småskaligt ålderdomliga muromgärdade vägsystemet.

HÖGANÄS KOMMUN

Gamla Viken [M6] (Viken sn)

Motivering:

Kust- och skepparsamhälle som utvecklats kring ett senmedeltida successivt framväxt fiskeläge i ett för sjöfarten gynnsamt läge. Närheten till flera större hamnstäder, en tidigt utvecklad rederiverksamhet, Kullabygdens enda varv och det sena 1800-talets uppsving för badortsrörelsen har haft betydelse för samhällets utveckling in på 1900-talet. (*Kustsamhälle/skepparsamhälle, fiskeläge, badort*)

Uttryck för riksintresset:

Bymiljöns orientering och långsträckta utbredning mot havet vid den skyddade bukten och utmed kusten berättar om samhällets uppkomst med nära koppling till havet för den huvudsakliga försörjningen. Bykärnan med det ålderdomliga, oregelbundna gatunätet och de fria utblickarna mot havet. Stråddorna, de för fiskelägen typiska smala tvärgatorna, som förbinder byns nordsydliga huvudgator med stranden. Det småskaliga gaturummet kantat av de tätt liggande gatehusen, i korsvirke och tegel, från företrädesvis 1800-talet med tillhörande trädgårdar. De större, ofta kringbyggda och mer påkostade, skeppar- och kaptensgårdarna, som Paul Jönska gården från 1800-talets andra hälft. Hamnen med pirarna och den öppna hamnplanen med sjöbodarna och den i övrigt inramande delvis äldre hamnanknutna bebyggelsen. De anslutande öppna ytorna med gistgårdarna för torkning av fiskenät och spåren efter kåsar, båtuppdagningsplatser, utmed strandlinjen. Den delvis bevarade badortsbebyggelsen, såsom sommarhus med verandor och dekorativa lövsågerier, och på stranden badhytter. Den Gamla begravningsplatsen samt Vikens kyrka från 1820-talet och Sophiamöllan av holländartyp från 1830-talet som båda utgör landmärken.

Höganäs [M3] (Höganäs sn)

Motivering:

Brukssamhälle från sent 1700-tal framvuxet ur en gruvmiljö för stenkolsbrytning specifik för nordvästra Skåne och även nationellt, tidigt utökat med en keramisk tillverkning baserad på lera från gruvorna och som utvecklades till den keramiska industri som blivit ett signum för samhället.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Brukssamhället berättar om utbyggnadsfaser, levnadsförhållanden och social skiktning från det tidiga 1800-talet till mitten av 1900-talet. (*Gruvmiljö, brukssamhälle*)

Uttryck för riksintresset:

Det kvarvarande gruvschaktet i Stadsparken och de tidiga transportvägarnas utbredning i dagens vägdragningar Lilla Banan och Storgatan. Miljön kring Gruvtorget och Ruuthsparken med bevarade drag av den äldsta, räta stadsplanen och den stora andelen bruksanknuten bebyggelse från 1700-talets slut till tidigt 1900-tal. Bruksgården med den tillhörande trädgården, hotellet, f.d. arbetarbostäderna och skolan vid Gruvtorget som speglar den äldsta brukstidens patriarkala struktur och sociala skiktning. De putsade stenhusen i den för Höganäs typiska terrakottaröda färgställningen och den dekorativa keramiska dekoren, i övriga delar av samhället finns även ett stort inslag av tegelbyggnader. Den övriga bruksanknutna bebyggelsen som Lancasterskolan, mejeriet, kvarnen och apoteket. 1800-talsparkerna Stadsparken, Sjöcronas park och Ruuthsparken som också visar lägen för tidigare gruvschakt. Tivolihuset med ursprung som Folkets hus. Arbetarbostäderna från olika tider; de tätt liggande gatehusen i kvarteren söder om brukskontoret, Tivolivångens trädgårdstadsinspirerade småhusområde och flerbostadsvillorna vid Triangelgatan. Det gradvis utbyggda brukskontoret från 1857 med det anslutande Centrallaboratoriet, mot gatan försett med framträdande keramisk fasaddekor. Fabriksbyggnaden med rundugnar som inrymt keramisk tillverkning, bl.a. tillverkningen av Höganäs saltglaserade kärl. Den finkeramiska fabriken, nuvarande Blå hallen, och anslutande grönstråk mellan Blå hallen och brukskontoret med ursprung som upplag för ledningsrör.

Kullaberg [M1] (Brunnby sn)

Motivering:

Kustnära bygd, i anslutning till Kullabergs landskapspräglade höjdrygg, som speglar hur försörjningsstrategier och bebyggelsemönster har anpassats till geografiska och topografiska förutsättningar från förhistorisk tid fram till idag. Variationsrikt odlingslandskap framvuxet ur den forna Kulla fälad och präglad av godsförvaltningen vid Krapperups slott med sockencentrum, bymiljöer och fiskelägen, som från sekelskiftet 1900 gradvis omvandlats till badorter. (*Kustmiljö, slottsmiljö, bymiljö, fiskeläge, badort, fornlämningsmiljö, kommunikationsmiljö, odlingslandskap, sockencentrum*)

Uttryck för riksintresset:

Den landskapspräglade siluetten av Kullabergs-horsten. De välbevarade talrika fornlämningarna från i synnerhet brons- och järnåldern i form av gravhögar, stensättningar och domarringar. Det välbevarade betespräglade odlingslandskapet med stort inslag av biologiskt värdefulla hävdgynnade arter. Det äldre slingrande vägnätet och det bevarade hägnadssystemet på Kullaberg. Den storskaligt präglade odlingsmarken i de lägre liggande flacka områdena i söder. De välbevarade bymiljöerna och ensamgårdarna i de norra delarna, exempelvis den kringbyggda korsvirkesgården Himmelstorp samt Björkeröds by med 1800-talsbebyggelse. Bymiljöerna i söder med de enstaka bevarade gårdsmiljöerna och gatehusen i bykärnorna samt de utflyttade gårdarna. Brunnby medeltida kyrka och sockencentrum med skolan, det tidigare kommunalhuset, tiondeladan, prästgården och det

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

välbevarade äldre byggnadsbeståndet från främst 1800- och 1900-talet. Fiskelägena Mölle, Arild, Skäret och Lerhamn med de småskaliga fiskarehusen, de enstaka skeppargårdarna, det småskaligt slingrande gatusystemet och hamnanläggningarna. Den badortsanknutna bebyggelsen i Mölle och Arild med de påkostade villorna från tidigt 1900-tal, hotellen och pensionaten. Havsbaden vid Mölle och Ransvik. Kapellen i Arild och Mölle. Kullens fyrplats med kontinuitet från 1500-talet och Kullens fyr från 1900-talets början med strategiskt läge, tydligt synlig från havet, på Kullabergs västra spets. Krapperups 1600-talsslott med vallgraven, trädgårdarna, parken, arbetarbostäderna och stora ekonomibygnaderna i gråsten samt det allékantade vägnätet och omgivande storskaliga odlingslandskapet. De äldre grova ädellövträden med höga biologiska värden i godsmiljön. Krapperups stationshus, Bräcke holländarmölla och Vattenmöllans vattenkvarn samt änkesätet Kockenhus från 1900-talets början.

HÖRBY KOMMUN

Fulltofta-Nunnäs [M67] (Fulltofta och Hörby sn:r)

Motivering:

Odlingslandskap med förhistorisk kontinuitet och omfattande allé- och vägsystem och hägnadssystem kring herrgårdsmiljön Fulltofta vars stordrift präglat landskapets utveckling samt ett påtagligt inslag av småskaligt och spritt bebyggelsemönster. (*Odlingslandskap, herrgårdsmiljö, fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Koncentrationen av fornlämningar med anknytning till förhistorisk jakt, fiske och odling i anslutning till Ringsjön. Stenåldersboplatser i företrädesvis strandnära lägen, i flack ofta sandbetonad terräng som visar förutsättningarna för bosättning under denna tidsperiod. Järnåldersgravfälten vid Nunnäs och Hästäng med domarringar, skeppssättningar, resta stenar, treuddar och stensättningar. Den fossila åkermarken synlig genom stenröjda ytor med till exempel röjningsrösen, terrasseringar samt jord- och stenvallar. De talrika stengärdesgårdarna, äldre hägnadssystemen och det bevarade vägsystemet. Den slingriga kyrkvägen Fulltofta-Hästäng-Åspinge. Fulltofta herrgård med en stram huvudbyggnad från 1800-talets mitt, i en axel mot Fulltofta kyrka och tillhörande ekonomibygnader från 1700-talets mitt samt park och trädgård. Fulltofta kyrka av medeltida ursprung, S:t Magnhilds källa, torp och ensamliggande gårdar. Den västra delens laga skifteslandskap med en spridd bebyggelsebild och som utgörs av jordbruksgårdar, gatehus och torp. Det småskaliga mosaikartade landskapet med mindre öppna jordbruksmarker och spridd bebyggelsebild av mindre gårdar och torp i skogsområdet i öster. De stenbundna ek- och enbevuxna betesmarkerna och de ålderdomligt slingrande vägsystemen kantade av stenvullar. Ädellövträden och de många grova vidkroniga ekarna samt den hävdgynnade floran.

Östra Sallerup [M72] (Östra Sallerup sn)

Motivering:

Sockencentrum med karaktäristisk och välbevarade bebyggelse och märklig *parkanläggning* i

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

småbrutet odlingslandskap med förhistorisk bosättningskontinuitet.

Uttryck för riksintresset:

Bronsåldershögen Klackabacken. Den högt belägna Östra Sallerups 1200-tals kyrka som under 1800-talet omgestaltats, gamla skolan i korsvirke, nya skolan i tegel från år 1900, prästgård och prästlöneboställe från 1900-talet, bostads- och *gatehus*, parken med Karl XI:s stenar med tillhörande dammar och kanalsystem från 1680-talet.

I området ingår även:

Radiomaster.

HÖÖRS KOMMUN

Bosjökloster [M37]

Motivering:

Slottsmiljö präglad av Bosjöklosters medeltida kloster och den efter reformationen fortsatta godsdriften som format bebyggelsen och odlingslandskapet efter 1800-talets allt rationellare odlingsmetoder. (*Slottsmiljö, klostermiljö, odlingslandskap*)

Uttryck för riksintresset:

Bosjöklosters slott med bevarade delar och strukturer från klostret så som byggnaderna grupperade kring den rektangulära innergården. Klosterkyrkan från mitten av 1100-talet med den anslutande nunnekyrkogården. Slottsträdgården och parken med många gamla ekar samt det allékantade vägsystemet. Ekonomi- och arbetarbostäderna från 1700- och 1800-talen samt annan godsrelaterad bebyggelse så som torp och mölla. Det öppna odlingslandskapet med stora sammanhängande ytor och den nu trädbeväxta mossen som präglats av det sena 1800-talets utdiknings- och sjösänkingsföretag samt av den storskaliga godsdriften.

Stockamöllan – Vittseröd – Stenskogen/Stanstorp [M193]

Motivering:

Tidigindustriell miljö med tusenårig kontinuitet som särskilt tydligt vittnar om hur stenindustrin och vattenkraften alltsedan medeltiden samverkat och hur dessa har bidragit till utvecklingen från lokal produktion av varor till småindustri och större exportföretag under industrialiseringen.

(*Tidigindustriell miljö, fornlämningsmiljö; förindustriell produktionsmiljö, stenbrott, kvarnmiljö, industrimiljö*)

Uttryck för riksintresset:

De talrika spåren efter täkt- och stenbrottsverksamheten i Vittseröd och Stenskogen/Stanstorp med lämningar efter tidig småskalig stenbrytning och storbrott. Skrotstenshögar, huggna stenar och kvarnstenar. De tillhörande transportvägarna och dräneringsdikena. Husgrunderna efter de kombinerade värmestugorna och smedjan. Vittseröds gård med sina ekonomibyggnader med ett stort antal infogade kvarnstenar. Den övriga äldre bebyggelsen i anslutning till Vittseröds by med välbevarade, underliggande torp. Industrispårets dragning från Stanstorpsgraven mot Höörs station,

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

som fortfarande är synligt i landskapet. Höörs mölla. Kvarnarna och lämningarna efter kvarnverksamheten vid fallen i Rönne å; så som mjölkvarnarna Bålamöllan och Rönne mölla med helt eller delvis bevarad utrustning och med tillhörande mjölnarbostäder och ekonomibyggnader. Gustavlunds gård. Brännestads sågmölla, en av få bevarade ramsågar i Skåne. Stockamöllans industrikomplex med bebyggelse från olika perioder, integrerad med kvarnbyggnaden. De till anläggningarna hörande dämmena och andra anläggningar för att leda vattnet och utnyttja dess kraft. Den stora dammen i Stockamöllan med stenskoningar, trappor, broar samt med i miljön dekorativt använda kvarnstenar. Det under 1800- och 1900-talet vid Stockamöllan utvecklade brukssamhället med brukskontor, arbetar- och tjänstemannabostäder från olika perioder och disponentvillan hierarkiskt grupperade på avstånd från varandra i samhället, torget med samhällsfunktioner i form av pensionat, bageri och handelsbod samt skolorna. Parkmiljön kring disponentvillan med nationalromantiskt präglade inslag av terrasseringar, murar, fundament och dekorativa inslag i huggen natursten.

KLIPPANS KOMMUN

Herrevadskloster-Ljungbyhed [L29] (Riseberga sn)

Motivering:

Tidigare klostermiljö som sedan 1680-talet präglats av den militära miljön som har fungerat som mötesplats för skånska regementen fram till nedläggningen på 1980-talet och som har spelat en central roll som militär övnings- och utbildningsplats för det svenska försvaret. (*Militär miljö, klostermiljö, boställsmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Herrevadskloster med rester av klosterkyrkan från 1100-talet, i form av ruiner efter sakristian. Huvudbyggnaden med bitvis bevarade delar från klosterperioden, helt omgestaltad i empiristil på 1810-talet. Den intilliggande ladugårdsplatsen med ekonomibyggnader i korsvirke från 1700- och 1800-talen. Det anslutande området med militära kasernbyggnader, stall och magasin från början på 1800-talet med senare användning som remontdepå. Odlings- och ängsmarkerna samt de omgivande hagmarkerna med ett rikt bestånd av äldre grova lövträd varav många ekar. Arbetarbostäderna och annan godsrelaterad bebyggelse utmed det småskaliga vägnätet från klostermiljön till de omgivande skogsområdena. Bonnarps radby med den öppna odlingsmarken längs dalgångsstråket med enstaka utskiftade gårdar. De vidsträckt, tidigare övningsfälten, bland annat vid Bonnarps hed, som varit exercis- och mötesplats för skånska regementen. Den till godset hörande kvarnmiljön på holmen i biflödet till Rönne å med tillhörande byggnader i trä och korsvirke från 1700- och 1800-talen. Vattningsplatsen för kavalleriet i anslutning till bron över Rönne å med de flacka slänterna som går ner i ån samt bebyggelsen från den militära verksamhetens utveckling under 1800-talet med bland annat trossbod, magasin och sjukhus. Ljungbyheds militärområde med rätlinjigt planerade

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

regementen från slutet på 1800-talet och början på 1900-talet med enhetligt utformade officersbyggnader, logementen och ekonomibygnader i trä och tegel. Utbyggnaden av militärområdet från 1930-talet med krigsflygskolan och tillhörande kanslibyggnad, mäss, kyrka och logementen i tidstypisk funktionell tegelarkitektur. Flygfältet med tidstypiska hangarer.

Klippans pappersbruk [L30] (Gråmanstorp och Västra Sönnarlövs sn)

Motivering:

Industrimiljö med det äldsta i drift varande pappersbruket i landet.

Uttryck för riksintresset:

Industri och bostadsbyggnader av 1800-tals och 1900-tals prägel i tegelarkitektur.

Papperstillverkningen har traditioner från 1500-talet och tillverkning i större skala inleddes under 1600-talet.

KRISTIANSTADS KOMMUN

Araslövs farmer [L17] (Färlövs sn)

Motivering:

Odlingslandskap tydligt präglat av jordbruksskiftena vid Araslövs gods under slutet av 1700-talet och början av 1800-talet, vilket ledde till en omvandling av jordbruket, markanvändningen, bebyggelsemönstret och samhällets sociala strukturer. Området visar även på ett sammansatt sätt de genomgripande förändringar i landskapet som under 1800-talet och 1900-talets början följde på jordbruksreformerna och jordbrukets rationalisering, kapitalisering och industrialisering.

(Odlingslandskap, herrgårdsmiljö)

Uttryck för riksintresset:

Det storskaligt präglade odlingslandskapet med fria utblickar över de stora sammanhängande åkrarna som skapats genom omfattande utdikningsföretag och uppodling av ängs- och betesmarker. Araslövs herrgård, med medeltida ursprung, och de regelbundet utplacerade elva farmarna Wrangelsberg, Hamiltonhill, Sofieberg, Sofiedal, Harastorp, Gustavsfält, Skottlandshus, Adinal, Wrangelsdal, Ulriksdal och Kristineberg. Farmernas till storleken likvärdiga ägofigurer, det vill säga ytor av jordbruksmark, påkostade huvudbyggnader i puts och tegelarkitektur, ekonomibygnader och trädgårdar arrangerade efter ett likvärdigt mönster enligt det tidiga 1800-talets högreståndsideal. Wrangels allé längs den i samband med skiftet rätade landsvägen. Det övriga omfattande rätlinjiga allésystemet, idag med till viss del inslag av äldre grova lövträd, utformat för att i landskapet signalera godsherrens ställning. Den nedlagda banvallen som visar den tidigare järnvägens dragning, stationssamhället Färlöv, arbetarbostäderna till det tidigare sockerbruket vid Karpalund och samhällsbyggnaden vid Vinnö. Färlövs och Araslövs medeltida kyrkor som visar de gamla by- och gårdslägena. De blockiga betesmarkerna med flera stora grova lövträd.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Bäckaskog-Kjugekull [L20] (Kiaby sn)

Motivering:

Odlingslandskap med förhistorisk kontinuitet i anslutning till Kjugekull och slottsmiljön Bäckaskogs slott med ursprung i ett medeltida kloster. Området speglar godsets utveckling som bland annat militärt boställe och kungsgård och hur anläggningen in på 1900-talet anpassats efter olika historiska funktioner och ideal. Det speglar också hur det topografiskt varierade och småbrutna odlingslandskapet satt begränsningar för jordbrukets rationalisering under 1800-talet och därmed bevarat många ålderdomliga element. (*Odlingslandskap, fornlämningsmiljö, kloster/klostermiljö, slottsmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Bäckaskogs kringbyggda slottsanläggning, med resterna av en kanal på borggården och övriga kvarvarande delar från det under 1200-talet anlagda klostret. Slottsmiljön med den engelska parken och orangerimuren från mitten av 1800-talet, trädgårdsanläggningen och alléerna, arbetarbostäderna, de storskaliga ekonomibyggnaderna och arrendatorsbostaden. Det omgivande småbrutna odlingslandskapet, trädridåerna i ägogränserna och de betespräglade strandzonerna. Kjuge by med de äldre gårdsmiljöerna, den ålderdomliga bystrukturen och den övriga småskaliga bebyggelsen från senare delen av 1800-talet och 1900-talets början längs det småskaliga vägsystemet. Urbergsresten Kjugekull med stor andel lövskog och de fortfarande betespräglade glest buskbeväxta fäladsmarkerna i höjdläge. Lägena för boplatser och gravar från stenåldern. Bronsåldershögar och domarringar, det vill säga stenringar från brons- och järnåldern. Spåren av de äldre markslags- och ägogränserna i form av stenvmurar i både odlings- och fäladsmarken. De många äldre grova lövträden och områdena med lång kontinuitet i betesdrift som innehåller hävdgynnade arter och har höga biologiska och kulturhistoriska värden.

Kristianstad [L15]

Motivering:

En av Nordens första enhetligt planerade befästa renässansstäder och främsta exempel på den danske kungen Christian IV:s stadsbyggnadskonst. Staden speglar behovet av en stark befästning i den skånska gränsbygden och 1600-talets intensiva stads- och fästningsbyggande i Danmark och Sverige. I början av 1700-talet utvecklades staden till residensstad och framträdande regionalt centrum och var fortsatt en betydande garnisonsstad fram till slutet av 1900-talet.

(*Stadsmiljö; fästningsstad, garnisonsstad, residensstad*)

Uttryck för riksintresset:

Den tidigare farleden Helge å och stadens försvarshistoriska placering vid ån. De kvarvarande resterna efter den ursprungliga befästningen med vallar och vallgravar i norr. Den rätvinkliga stadsplanen med den för landets befästningsstäder unika långsträckta, rektangulära formen. Stadskärnans regelbundna planstruktur med huvudgatorna och torgmiljöerna i den centrala mittaxeln och den rätvinkliga kvartersstrukturen. Den funktionella indelningen i stadsplanen med det representativa, administrativa centrumet vid Stora Torg med rådhuset och Trefaldighetskyrkan och det kommersiellt inriktade centrumet kring Lilla Torg. Stadskärnans sammanhållna karaktär med

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

bebyggelse i främst 2-3 våningar samt inslag av äldre, småskalig bebyggelse i en våning. De militärt inriktade kasernområdena med bebyggelsen från 1700-talets mitt och framåt i stadskärnans norra och södra ytterkanter. De tidigare offentliga institutionerna såsom Stora Kronohuset uppfört som hovrätt. De under det sena 1800-talets stadsomvandling anlagda representativa och bitvis allékantade boulevardstråken, kanalerna, Tivoliparken med kulturinstitutionerna, länsresidenset med omgivande parkytor, den storskaliga centralstationen och den gamla valskvarnen som höjer sig i stadsbilden bakom stationen.

Maltesholm [L22] (Östra Sönnarslöv sn)

Motivering:

Herrgårdsmiljö typisk för de medvetet planerade högreståndsmiljöer som tog form i samband med säteribildningen i början på 1600-talet och dess påtagliga omstrukturering av landskapet fram till idag. Här märks hur de storskaliga godsens fortlöpande har varit drivande vad gäller jordbruksreformer, infrastruktur och industrialisering. (*Herrgårdsmiljö, industrimiljö, odlingslandskap*)

Uttryck för riksintresset:

Den enhetligt planlagda herrgårdsmiljön med det tydligt avgränsade herrgårdspräglade landskapsrummet som kännetecknas av den samlade herrgårdsmiljön med anslutande vallgrav, parkanläggning och ekonomibyggnader. Herrgårdsanläggningen med mangård, stallplats, ladugård och park som har en bevarad ursprunglig grundstruktur från 1630 - talet, men som präglas stilmässigt av 1780-talets omgestaltning i rokokoinspirerad stil. Parken i engelsk stil med lusthus av Carl Hårleman, orangeri, magasin och äldre solitära träd. De raka infartsvägarna och den upphöjda stenmurade huvudinfarten Höge väg från 1700-talet, delvis ombyggd på 1900-talet, med allén. Den omgivande herrgårdsrelaterade bebyggelsen med arbetarbostäder, ekonomibyggnader och jaktvillan Oretorp. Det rika beståndet av solitära ädellövträd och återkommande alléer. De omgivande stora öppna sammanhängande odlingsmarkerna söder och öster om herrgården med inramande ädellövskog, tidigare betesmarker med vidkroniga ekar och stengårdsgårdar. Fornlämningarna i skogsområdena med gravar, gravhögar, gravfält, skålgropsförekomster, skärvtenshögar samt spåren efter den forntida åkermarken i form av röjningsröseområden. Samhällsbildningen kopplad till Maltesholms kalkbrott och nedlagda cementfabrik från 1898 med exempelvis arbetarbostäderna och ålderdomshemmet.

Rinkaby [L21] (Rinkaby sn)

Motivering:

Odlingslandskap med småskalig bebyggelse av 1800-talskaraktär som berättar om tobaksodlingen som dominerande binäring till jordbruket i området från mitten av 1800-talet fram till 1900-talets första hälft. (*Odlingslandskap*)

Uttryck för riksintresset:

Den täta, småskaliga och rödfärgade bebyggelsen med gatehus och mindre gårdsmiljöer i ett radbyliknande mönster längs med Madenvägen. De anslutande tobaksladorna som kännetecknas av

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

öppningsbara luckor. Eldtorkningsladan som visar på tobakshandlingens utveckling under 1900-talets första hälft. De träd- och buskinramade tidigare odlingslotterna för tobaksodling. De långsmala odlingsmarkerna med ursprung i tidigare fäladsmark och med tydligt markerade äldre ägo gränser genom diken och buskvegetation mot Hammarsjöns strand. Betesmarkerna närmast sjöstranden.

Torsebro krutbruk [L18] (Färlövs sn)

Motivering:

Kontinuerligt framvuxen bruksmiljö vid Helgeå anlagd under 1680-talet på kungligt initiativ i strategisk närhet till Kristianstad med syfte att förse stormaktstidens krigföring med ammunition. Sammanhållet brukssamhälle som speglar krutbrukets långvariga drift och sociala organisation.

(Bruksmiljö)

Uttryck för riksintresset:

Krutbruket med lämningarna efter krutmöller och kvarnrännor i anslutning till ån, bruksområdets produktionsbyggnader i sten och tegel, krutmagasinet i sten från 1692 och 1828, inkorporationsbyggnaden, vågboden och skyddsvallarna i tegel från 1800-talet. Infartsallén till bruksherrgården med genomtänkt planmönster.

Huvudbyggnaden och flyglarna, den södra köksflygeln och de anslutande brygghusen från 1700-talet, huvudbyggnaden samt norra kontorsflygeln från början på 1800-talet. Arbetarbostäderna i skiftesverk och korsvirke från 1700-talet. Ekonomibyggnaderna med stall, loge, smedja och snickarverkstad från 1800-talet. Lämningarna efter bruksområdets inramande skyddsmur från 1800-talet. Landsvägen med anslutande gatehus, villor och mjölkvarn från 1800-talets andra hälft. Stenvalsbron i fyra spann från 1830. Det öppna, småskaliga odlingslandskapet vid herrgården. De omgivande lövskogsområdena med värdefulla träd, så som spärrgreniga ekar och gamla bokar, som ofta står i anslutning till industriebbyggelsen.

Trolle-Ljungby [L19] (Trolle-Ljungby sn)

Motivering:

Slottsmiljö med rötter i medeltiden kring Trolle-Ljungby slott, och i nära anslutning till kyrka från 1200-talet, där godsförvaltningen genom århundraden satt sin prägel på såväl det omgivande landskapets som byggnadsbeståndets utformning. (*Slottsmiljö, kyrkomiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Trolle-Ljungby slott uppfört i tegel i Christian IV-renässansstil på 1630-talet, med den omgivande vallgraven. Den välbevarade renässanssträdgården och resterna av den engelska parken i anslutning till slottsmiljön. De äldre ekonomibyggnaderna direkt norr om slottet, och de nyare under 1800-talet tillkomna ekonomibyggnaderna en bit norrut. Kyrkan från 1200-talet, skolan från 1840-talet, magasinet, arbetarbostäderna och den övriga godsanknutna bebyggelsen i slottets närhet. Den äldre begravningsplatsen vid den medeltida kyrkan samt den tidigt utflyttade begravningsplatsen med den intilliggande prästgården en bit från godset. Den storskaligt präglade odlingsmarken med de genomkorsande räta allékantade vägarna mot slottsmiljön. De vidsträckta betesmarkerna i de sydvästra delarna av området.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Vittskövle [L23] (Vittskövle sn)

Motivering:

Slottsmiljö kring renässansborgen Vittskövle där såväl omgivande landskap och byggnadsbestånd som sociala strukturer präglats av godsförvaltningen och högreståndsmiljöns utveckling från medeltid in på 1900-talet. (*Slottsmiljö, kyrkby*)

Uttryck för riksintresset:

Det plana och öppna området vid Gamlegårds vång med de under mark dolda lämningarna efter den tidigare huvudgården i Vittskövle by. Den mycket välbevarade Vittskövle borganläggning från 1500-talet placerad på en vallgravsomfluten holme samt den anslutande tidigare ladugårdsholmen med parkanläggning från 1800-talet. Den sammansatta slottsmiljön med parkerna, trädgården och den tidigare trädgårdsmästarbostaden, arbetarbostäderna och alléerna. Resterna av den engelskinspirerade parkanläggningen väster om slottet, med öppna ytor, äldre lövträd och en grävd kanal. De anslutande stora ekonomibyggnaderna uppförda under 1800-talet i natursten med senare påbyggda tegelgavlar i tidens historiserande ideal. De i söder liggande småskaliga torpmiljöerna och statarlängorna i väster. De avsidens belägna storskaliga ekonomibyggnaderna som utgör den moderna produktionsmiljön. De, framför allt i norr, omliggande vidsträckta och öppna odlingsmarkerna och de i fullåkerslandskapet regelbundet placerade jordbruksgårdarna. Vittskövle by med den medeltida kyrkan, den tidigare folkskolan från senare hälften av 1800-talet, det tidigare posthuset från 1930-talet, de enstaka jordbruksgårdarna och gatehusen. Det allékantade rätlinjiga vägnätet som binder samman slottsmiljöns olika delar.

Vä [L16] (Vä sn)

Motivering:

En av Skånes tidigaste och största medeltida stadsbildningar, som omvandlades till kyrkby i samband med nybildningen av Kristianstad under början av 1600-talet, och som berättar om den senmedeltida stadens utbredning, funktioner och befolkningsstruktur (*Kyrkby; kapell, fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Mariakyrkan från 1100-talet i romansk stil med murverk i finhuggen sandsten och den omgivande muromgärdade kyrkogården. Den angränsande medeltida torgbildningen och gatunätet med de anslutande medeltida bebyggelseämningarna i form av källare. Den täta bystrukturen med de småskaliga gatehusen närmast kyrkan och med jordbruksgårdarna i byns utkanter. Det omgivande öppna odlingslandskapet som visar på byns tidiga sammanhang och karaktär. Ruinen efter Sankta Gertruds kapell från 1400-talet med den kvarvarande västgaveln i gråsten och tegel. Ruinen efter Helgeandshusets kyrka från slutet av 1400-talet i form av gråstensmurar upp till en meter höga. Ruinernas läge i byns norra respektive södra utkanter. Folkskolan från början av 1900-talet, och platsen för klockargården i anslutning till kyrkan. Kyrkbäcken som löper genom den norra delen av området med kvarndammen från slutet av medeltiden.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Åhus [L14] (Åhus sn)

Motivering:

Stadsmiljö och borgmiljö i strategiskt kommunikativt läge vid Helge ås utlopp i Östersjön där den medeltida bebyggelsestrukturen varit tongivande i stadens utveckling som regionalt handelsnav och hamnstad till 1800-talets slut. Staden Åhus är en av landets bäst bevarade medeltida städer vars kyrkliga ursprung visar ärkebiskopen i Lunds inflytande under medeltidens stadsbildningar.

(Stadsmiljö, borgmiljö, klostermiljö)

Uttryck för riksintresset:

Stadens läge vid Helgeå och orientering mot hamnen och kustbandet. Borgruinen i det strategiska läget vid utloppet. Den småskaliga medeltida stadskärnans i hög grad ursprungliga, organiska planstruktur med central torgbildning och välbevarat slingrande gatunät i stadens södra del. Resterna av den medeltida stadsmuren som inramar den täta stadsbildningen. Den kvarvarande medeltida bebyggelsen i form av Mariakyrkan från 1100-talets andra hälft, hospitalet Sankta Annas kapell, murarna och gravplatserna efter dominikanerklostret och delar av det tidigare rådhuset.

1700- och 1800-talsstaden som förhåller sig till den medeltida stadens mönster; den mer representativa bebyggelsen i närmiljön kring torget och utmed de huvudstråk som ansluter till torget samt den täta gatehusbebyggelsen utmed de smala, slingrande gaturummen. Husen i tegel, korsvirke eller trä från 1700- och 1800-talet som ger staden en ålderdomlig karaktär. Gästgiveriet från 1700-talet. De grönskande innergårdarna, tidigare nyttjade för stadens odling. Kopplingar mellan staden och ån genom tvärgatorna som förbinder stadsrummen med kajen. Helge ås sträckning. Kontrasten mellan kajen på norra sidan av ån och den lummiga, södra åstranden som illustrerar stadens ursprungliga utbredning.

KÄVLINGE KOMMUN

Norrvidinge - Södervidinge [M32] (delen i Dagstorp, Södervidinge och Västra Karaby sn:r)

Motivering:

Delvis flackt och lätt kuperat *odlingslandskap* med karaktär av *dalgångsbygd* kring Saxån och talrika *fornlämningsmiljöer* med monumental verkan, *gårds-* och *bymiljöer* samt *kyrkby*.

Uttryck för riksintresset:

Kuperat höjdståk i *fullåkersbygd* med lång bosättningskontinuitet och med monumentala fornlämningsmiljöer i form av bronsåldershögar och megalitgravar, Harald Hindetands gravhög, Karaby backar. Dagstorp, Södervidinge, Döjsöbro och Västra Karaby 1800-talskyrkor, den trelängade Dagstorps gammalgård med välbevarad korsvirkesbebyggelse från tidigt 1800-tal och stenvalvsbroar över Saxån från 1700-1800-talen. (Miljön berör även Landskrona och Svalövs kommuner).

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Löddeköpinge - Stävie - Borgeby [M44] (delen i Löddeköpinge, Hög, Lackalänga och Stävie sn:r)

Motivering:

Dalgångsbygd kring Lödde å och omgivande betes- och odlingslandskap med lång bosättnings- och brukningskontinuitet och omfattande *fornlämningsmiljöer* samt betydelsefulla tätt liggande *kyrkbyar* med kyrkor av medeltida ursprung. Fornlämningsmiljöer av stort pedagogiskt och forskningshistoriskt intresse. Vidsträckt *slottslandskap* runt Borgeby medeltida slott.

Uttryck för riksintresset:

Stenåldersboplatser, stora järnåldersgravfält, bronsåldershögar och en gånggrift längs med ådalen. Stävie, Löddeköpinge och Högs kyrkbyar med kyrkor som omgestaltats eller nybyggts under 1800-talet med intilliggande *gårds-* och *bymiljöer* samt *kvarnmiljö* med holländaremölla vid Löddeköpinge. Betade strandängar utmed Lödde å. (Miljön berör även Lomma kommun).

Lackalänga [M45] (delen i Lackalänga sn)

Motivering:

Dalgångsbygd och *odlingslandskap* med karaktär av *slättbygd*, med bosättningskontinuitet kring Kävlungeån och med en betydande koncentration av fornlämningsmiljöer längs med höjdryggen söder om Lackalänga. (*Fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Gånggrift och stora bronsåldershögar längs med ådalen. Betade strandängar samt spridd gårdsbebyggelse från 1800-1900-tal och ett landskap som tydligt präglats av skiftets genomförande med rätvinkliga vägnät, uppfartsvägar och enstaka alléer. (Miljön berör även Lunds kommun).

Barsebäck - Hoftorup [M46] (Barsebäck och Hoftorup sn:r)

Motivering:

Öppen *slättbygd* i kustzonen med förhistorisk bosättnings- och brukningskontinuitet med en dominerande fornlämningskoncentration i det sedan medeltiden av Barsebäcksslottet formade landskapet. De av godsförvaltningen präglade agrara *gårds-* och *bymiljöerna*, samt *fiskeläget* Barsebäck med medeltida ursprung. (*Fornlämningsmiljö, Slottslandskap*).

Uttryck för riksintresset:

Järvallen, det forna Litorinahavets strandlinje, betade strandängar, gånggrifter vid Storegård och Gillhög, dös vid Hoftorup, stora bronsåldershögar - Kung Hottars hög och Tiondehögen med dominerande läge i landskapet. Det av stordrift präglade slättlandskapet som formats av Barsebäcksslottet. Slottet är av medeltida ursprung och av strategisk försvarsbetydelse men omformades under 1800-talets andra hälft enligt tidens gällande renässansideal. Vallgravar, park- och allésystem. Barsebäcksslottets *sockencentrum* med medeltida kyrka som omgestaltats under 1700-talet, prästgård i korsvirke från 1800-talet, skola och bygdegård. Barsebäcksslottets *fiskeläge* med tät och karaktäristisk bebyggelsestruktur med fiskarstugor, skeppar- och kaptensgårdar med tillhörande trädgårdar. Hoftorups *kyrkby* med medeltida kyrka som under 1700- och 1800-talen omgestaltats.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

I området ingår även:

Försvarsanläggningar i form av skansar och vallar från 1700-talet vid Barsebäck som ingått i Öresundskustens försvarssystem.

LANDSKRONA KOMMUN

Rååns dalgång [M10]

Motivering:

Dalgångsbygd längs Råån som tydligt visar vattendragets strukturerande roll för landskapets utveckling med stor inverkan på lokalisering av bebyggelse, markanvändning och kommunikationer sedan förhistorisk tid fram till idag. Samhället Råå vid Rååns mynning som visar en succesiv utveckling från en senmedeltida säsongsfiskeplats till ett fast fiskeläge och senare skepparsamhälle, med lämningar av kust- och försvarssystem från 1700-talet. (*Dalgångsbygd, fornlämningsmiljö, herrgårdsmiljö, bymiljö, kyrkby, kommunikationsmiljö, kust- och skepparsamhälle, skansmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Fornlämningsmiljöerna med megalitgravar i form av dösar och gånggrifter från stenåldern, bronsåldershögar längs med åns sträckning, bronsåldersgravfältet vid Ättekulla samt fornborgen vid Vallåkra som syns som en vall och borgplatå i höjdläge. Kyrkbyarna Raus, Kvistofta, Ottarp och Sireköpinge med tillhörande bebyggelse såsom prästgårdar, församlingshem och skolbyggnader. Den delvis bevarade äldre bystrukturen med enstaka gårdar och småskaliga gatehus, exempelvis i Kvistofta. Vadstället invid den gamla kyrkvägen vid Raus kyrka som idag markeras genom en gångbro. Järnvägssamhällena Tågarp och Vallåkra samt den tidigare skjutsstationen i Vallåkra. Stenkärlsfabrikerna vid Vallåkra och Raus. Rååns slingrande åfåra med ofta översilade betesmarker. Den hävdgynnade floran i dalgången kopplad till slätter och bete, så som klasefibbla, knärrnäva och backsippa. Resterna efter äldre tiders löv- och virkestäkt närmast Råån i form av skottskog med bland annat flerstammiga alar. De under medeltiden framväxta godsmiljöerna Bälteberga och Sireköpinge med ståndsmässiga huvudbyggnader, storskaliga ekonomibyggnader, arbetarbostäder, parker och trädgårdar. Holländarmöllan Vipeslottet vid Sireköpinge. De storskaligt präglade odlingsmarkerna och det omfattande rätlinjiga allésystemet i anslutning till säterierna. Plattgården Spargott med storskaliga ekonomibyggnader och omfattande allésystem. De spridda ensamgårdarna som resultat av laga skiftet. Fiskeläget Råås långsträckta och ålderdomligt småskaliga struktur som följer kusten med fiskestugor och gårdar lokaliserade i anslutning till ett slingrande gatusystem. De för fiskelägen typiska sträddorna som förbinder byns nordsydliga huvudgator med stranden. De småskaliga gaturummen kantade av tät bebyggelse i form av enplanslängor i korsvirke och tegel från företrädesvis 1800-talet med tillhörande trädgårdar. Den mer påkostade bebyggelsen från slutet av 1800-talet inblandad med de äldre gatehusen från främst 1800-talet längs det centrala gatustråket Rååvägen. Åmynningen och den öppna gräsplanen där ett biflöde tidigare gick in i byn. Den glest bebyggda strandremsan med fiskebodas, gistgårdar, båtuppdagningsplatser och badhytter. Hamnanläggningen med pir samt Rååvallar, skansar som ingick i Öresundskustens försvarssystem

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

under 1700-talet. (Miljön berör även Helsingborgs och Svalövs kommuner).

Ven [M23] (S:t Ibb sn)

Motivering:

Ö i Öresund med ett öppet *odlingslandskap* med *fornlämningsmiljöer* och bebyggelsemiljöer samt lämningar av stort vetenskapligt astronomiskt intresse. Lämningar efter omfattande tegelframställning som under 1800-1900-talen var av betydelse för byggnadsverksamheten i Öresundsregionen. (*Bymiljö, Vägmiljö, Slottsmiljö, Industrimiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Odlingslandskap av skifteskaraktär med flera bronsåldershögar och ett bevarat äldre vägsystem och ensamliggande gårdar. Lämningar efter astronomen Tycho Brahes renässansbyggnad Uranienborg och det underjordiska observatoriet Stjärneborg från 1500-talet. Papperskvarn och dammanläggning, Kungsgården, Nämndemansgården, lertag och bebyggelse med anknytning till tegelframställning, hamnanläggningar. Kyrkbacken med

S:t Ibb:s medeltida kyrka och den nya kyrkan från 1800-talet. Tuna by med bl.a. *gatehus* och Bäckviken med för ett *fiskeläge* karaktäristisk bebyggelse.

I området ingår även:

Fyrplatserna på öns norra och södra spets med fyror från 1900-talet.

Landskrona [M26]

Motivering:

Fästningsstad, som under 1600- och 1700-talen planerades och byggdes ut för att bli huvudort i Skåne. Staden bevarar, i planmönster och bebyggelse, spår från senmedeltidens av kungen anlagda och befästa stad, 1500- och 1600-talens slottsanläggning med allt mer förstärkta befästningar och den omfattande utvidgningen på utfylld mark efter 1700-talets mitt samt förändringar efter att fästningen lagts ner.

Uttryck för riksintresset:

Rester av den ovanligt regelbundna medeltida stadsplanen. Slottet, påbörjat 1549, med successivt utbyggda befästningssystem årtiondena kring 1600-talets mitt och under 1700talet. Den nya staden som uppfördes på utfyllnadsmark efter ett beslut 1749, med inre hamnkanal och en rutnätsplan med svagt radierande långgator, kasernbyggnader och samlad, av 1700-talet präglad, stenhusbebyggelse, samt befästningsanläggningarna på grundet Gråen. Den tidigare befästningszonen som efter nedläggningen på ett karaktäristiskt sätt fick ge plats åt ett bälte av offentliga byggnader och parker. Koloniträdgårdsområdet som visar ett sätt att nyttiggöra den statliga marken när den inte längre behövdes för försvarsändamål. De under 1800-talets senare del framvuxna stadsområdena runt den gamla stadskärnan, som tvärt emot gängse stadsbyggnadsprinciper fick ett oregelbundet gatunät, uppbyggt kring de gamla infartsvägarna och en oplanerad bebyggelse utmed dessa. Bebyggelse som speglar det sena 1800-talet, det tidiga 1900-talets villa- och egnahemsområden och den äldre stadens funktionella och sociala skiktning.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

I området ingår även:

Saxåns submarina fåra mellan staden och Gråen, med flera 1600-talsvrak och andra marinarkeologiska lämningar på havsbotten.

Norrvidinge - Södervidinge [M32] (delen i Annelöv sn)

Motivering:

Delvis flackt och lätt kuperat *odlingslandskap* med karaktär av *dalgångsbygd* kring Saxån och talrika *fornlämningsmiljöer* med monumental verkan, *gårds-* och *bymiljöer* samt *kyrkby*.

Uttryck för riksintresset:

Kuperat höjdråk i *fullåkersbygd* med lång bosättningskontinuitet och med monumentala fornlämningsmiljöer i form av bronsåldershögar och megalitgravar, Harald Hindetands gravhög, Karaby backar. Dagstorp, Södervidinge, Döjsöbro och Västra Karaby 1800talskyrkor, den trelängade Dagstorps gammalgård med välbevarad korsvirkesbebyggelse från tidigt 1800-tal och stenvalvsbroar över Saxån från 1700-1800-talen. (Miljön berör även Kävlinge och Svalövs kommuner).

Hilleshögsåsen - Rönneberga backar [M191]

Motivering:

Öppet och kuperat odlingslandskap med bosättningskontinuitet alltsedan stenåldern, tydligt präglad av jordbruksreformen enskiftet i början av 1800-talet. Utmed Öresundskusten speglas behovet av alternativa försörjningsstrategier som fiskenäringen liksom framväxten av en omfattande tegelindustri från 1700-talet och in på 1900-talet och olika tiders behov av ett fast kustförsvar. (*Fornlämningsmiljö, odlingslandskap, kustsamhälle, skansmiljö, industrimiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Det stora antalet landskapsdominerande bronsåldershögar spridda över hela området. De stora och på långt avstånd synliga gravfälten från bronsåldern på Rönneberga backar, Hilleshögsåsen och Glumslövs backar samt gånggriften från stenåldern vid Örenäs. Det storskaligt präglade landskapet med regelbundet spridd gårdsbebyggelse och raka ofta trädkantade tillfartsvägar. Hilleshögs by med enstaka gårdar och gatehus samt Vadensjö kyrkby med kyrka, enstaka gårdar, gatehus, församlingshem och skola. Det småskaliga fiskeläget Ålabodarna med mindre hamn, småskalig bebyggelse och sjöbodar. Plattgårdarna Hildesborg, Örenäs och Nygård. Lämningarna efter tegelbruk och lertag vid Sundvik brukssamhälle och Rustningshamn. Lämningar efter 1700-talets fasta kustförsvar samt värm från det tidiga 1900-talet, den så kallade Skånelinjen. (Miljön berör även Helsingborgs kommun)

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

LOMMA KOMMUN

Löddeköpinge - Stävie - Borgeby [M44] (delen i Borgeby sn)

Motivering:

Dalgångsbygd kring Lödde å och omgivande betes- och odlingslandskap med lång bosättnings- och brukningskontinuitet och omfattande *fornlämningsmiljöer* samt betydelsefulla tätt liggande *kyrkbyar* med kyrkor av medeltida ursprung. Fornlämningsmiljöer av stort pedagogiskt och forskningshistoriskt intresse. (*Borgmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Det vidsträckta *slottslandskapet* med förhistorisk bosättningskontinuitet kring Borgebys medeltida ärkebiskopssäte - sedermera kungligt danskt boställe med rötter i 1300-talet. Borgeby består av en fyrlängad, tidigare befäst borganläggning med 1500-tals huvudbyggnad som under 1700- och 1800-talen endast bitvis förändrats, en f.d. slottskyrka från 1400-talet, det medeltida Börjes torn, hårt restaurerat vid 1800-talets slut av H Zettervall, trelängad ladugård från 1730-talet, omfattande parksystem, Borgeby kyrka av medeltida ursprung öster om slottsparken, prästgård från 1881, samt av jordbruksskiftena präglad landskap med utflyttade gårdar från Borgeby forna bykärna och betade strandängar. Flera landskapsdominerande bronsåldershögar. (Miljön berör även Kävlinge kommun).

Alnarp [M76] (Alnarp sn)

Motivering:

Institutionsmiljö för Sveriges lantbruksuniversitet som vuxit fram ur det forna Alnarps *kungsgård*, med bebyggelse av stort arkitekturhistoriskt värde belägen i öppen slättbygd med förhistorisk bosättningskontinuitet. Landskapet präglas helt av lantbruksuniversitetets försöks- och utbildningsverksamheter. (*Slottsmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Välbevarat och arkitekturhistoriskt intressant institutionsbyggnadsbestånd i park och trädgårdsmiljö med arboretum från 1800-talets andra hälft. Den trelängade korsvirkesgården Gamlegården från 1600-talets kungsgård. Alnarps slott från 1862 av F Meldahl, ekonomibygnader från 1860-talet av C H Granzow, Hovbeslagsskolan från 1876 av H Zettervall, Gamla mejeriet från 1872, Alnarps lantbruksmuseum i fornnordisk stil som flyttats till platsen från Baltiska utställningen i Malmö 1914, det nationalromantiska Elevenborg och det funktionalistiska "Nya" mejeriet från 1930-talet och kring universitetet allésystem. I det omgivande odlingslandskapet finns *fornlämningsmiljöer* från bronsåldern och utmed Öresundskusten betade strandängar med den forna strandlinjen tydligt avläsbar, några mindre gårds- och torpmiljöer samt en större trädplantering med olika trädslag - ett s.k. arboretum.

LUNDS KOMMUN

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Lackalänga [M45] (delen i Västra Hoby och Stångby sn:r)

Motivering:

Dalgångsbygd och odlingslandskap med karaktär av *slättbygd*, med bosättningskontinuitet kring Kävlingeån och med en betydande koncentration av fornlämningar längs med höjdryggen söder om Lackalänga. (*Fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Gånggrift och stora bronsåldershögar längs med ådalen, betade strandängar samt spridd gårdsbebyggelse från 1800-1900-tal och ett landskap som tydligt präglats av skiftets genomförande med rätvinkliga vägnät, uppfartsvägar och enstaka alléer. (Miljön berör även Kävlinge kommun).

Svenstorp -Hviderup -Flyinge -Västra Hoby [M80] (delen i Håstad, Igelösa, Odarslöv och Södra Sandby sn:r)

Motivering:

Vidsträckt *slottslandskap* och *odlingslandskap* kring Kävlingeån med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet som sedan stormaktstiden präglats av godsförvaltningen vid slotten Svenstorp och Hviderup samt Flyinge *kungsgård* och de spår förvaltningen lämnat på såväl landskapets utformning som på bebyggelsens och kyrkornas utveckling inom området. (*Vägmiljö, Kvarnmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Talrika *fornlämningsmiljöer* i form av stenkammargravar, dösar, gånggrifter från stenåldern samt bronsåldersgravfält med monumentala högar. Medeltida pilkantad vägsträckning - "Kyrkstigen". Stångby, Västra Hoby, Odarslöv, Håstad och Igelösa *kyrkbyar* med medeltida, senare omgestaltade kyrkor och med tillhörande välbevarat byggnadsbestånd i kyrkbyarna, skolor, prästgårdar och *gatehus* - företrädesvis från 1800-talet. Krutmöllans stora vattenkvarn i korsvirke och tegel av betydande industrihistoriskt intresse, stenvalvsbro. Svenstorps slott av medeltida ursprung med huvudbyggnad från 1590-talet av arkitekten H van Steenwinckel som är länets främsta exempel på den danskinfluerade Christian IV-stilen, ekonomibebyggelse i gråsten och tegel, smedja, parterrer och stor parkanläggning samt pilevall med dominerande läge i landskapet. Flyinge kungsgård med tradition som stuteri sedan medeltiden, omfattande byggnadsbestånd av skiftande ålder, i huvudsak målat i en för Flyinge typiskt gul färg. (Miljön berör även Eslövs kommun).

I området ingår även:

Bösmöllan från 1856, Kvarnviks valskvarn från 1800-talets senare del samt Håstads mölla.

Kungsmarken - Fågelsångsdalen [M81] (Södra Sandby sn)

Motivering:

Odlingslandskap i dalgång med förhistorisk bebyggelsekontinuitet, präglat av långvarig markhävd med kopplingar till en medeltida biskopsgård och senare till kronan fram till 1800-talet.

(*Odlingslandskap, fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

De forntida åkersystemen med röjningsrösen och bassängåkrar på östra sidan av Glombäcken.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Järnåldersgravfältet och lämningarna efter ärkebiskopens borg Glumstorp som i landskapet avtecknar sig som en plåtå på en höjd vid Glomsjön. De visuella sambanden mellan fornlämningsmiljöerna och dalgångens öppna landskap. Områden med ryggade åkrar, synliga som långsträckta upphöjningar, på västra sidan av bäcken. Vallarna, hägnadssystemen samt de bevarade ängs- och hagmarkerna som präglas av slätter och bete. Ängsfloran med flera hävdgynnade arter, bland annat ett tiotal orkidéarter, i området kring Glombäcken och i Fågelsångsdalen.

Björnstorp - Gödelöv [M82] (Bonderup, Genarp, Gödelöv, Hällestad, Lyngby och Veberöd sn:r)

Motivering:

Slottsmiljö och odlingslandskap med förhistorisk bosättnings- och brukningskontinuitet som präglats av godsdriften vid sätesgården Björnstorp sedan medeltiden fram till början av 1900-talet och som även illustrerar det nära sambandet mellan Björnstorp och Gödelövs kyrkby.

(Slottsmiljö, odlingslandskap)

Uttryck för riksintresset:

Det rationellt gestaltade och storskaligt brukade landskapet kring Björnstorps slott på gränsen mellan Romeleåsens skogsbygd och slättlandskapet. Det omfattande allésystemet. Björnstorps slott av senmedeltida ursprung med slottsbyggnad från 1750 omgestaltat under 1800-talet samt den välbevarad ekonomi- och arbetarbebyggelsen. Parkanläggningen vid slottet samt resterna av den engelska parken i öster med stigsystem, minnessten, vresbokar, stencirkel, grova träd och rhododendronbuskage som tillsammans visar på 1800-talets parkideal. Hantverkarbostäderna från 1800-talet och arbetarbostäderna från 1900-talet vid Björnstorps torg i gränsen mot Gödelövs by. De omgivande storskaliga odlingsmarkerna och det enskiftespräglade landskapet med spridda jordbruksgårdar och rätlinjigt vägsystem. Kyrkbyn Gödelöv med kyrka från medeltiden, jordbruksgårdar och gatehus. Den bevarade fägatan öster om Gödelöv som löper längs bäcken mot betesmarker på Romeleåsen. De äldre grova ädellövträden. Den monumentala skeppssättningen från järnåldern vid Södra Ugglarp.

Dalby - Hardeberga [M83] (Dalby och Hardeberga sn:r)

Motivering:

A. *Kyrkomiljö* med Nordens äldsta bevarade stenkyrka samt *kungsgård* som under medeltiden omvandlats till kloster. (*Klostermiljö*).

B. *Centralbygd* i lätt kuperat odlingslandskap med förhistorisk kontinuitet kring äldre vägsträckning och av skiftena påverkad gårds- och ägostruktur samt det av stordrift präglade landskapet kring godsens. (*Fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

A. Landskapsparti med betydande visuella värden kring den tidigmedeltida och landskapsdominerande Heligkorskyrkan - ursprungligen uppförd på 1000-talet, kyrkogård, lämningar efter Dalby kungsgårds kloster från 1300-talet.

B. Arendala tingsplats, gravfält och stensättningar vid Billebjär, Billebjärs fäladsmark och Dalby

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

hage, vallanläggning av okänt ursprung, äldre ägo gränser med pilevallar, den gamla kungsvägen Lund - Dalby. Hardeberga *sockencentrum* med medeltida kyrka, skola, prästgård och ett flertal *gatehus*. Sjöstorps by med koncentrerad bebyggelse. Arendala och Hardeberga gods med tillhörande bebyggelse och rikt allésystem. Tygelsjö mölla.

I området ingår även:

Den kring torget i Dalby liggande bebyggelsen från sent 1800-tal till tidigt 1900-tal, skola, tingshus, gästgivaregård, äldre bostads- och gatehus samt sekelskiftes-bebyggelse i rött tegel. Billebjärs f.d. stenbrott och medeltida stenbrott vid Hardeberga.

Häckeberga [M95] (Häckeberga sn)

Motivering:

Slottsmiljö i ett lövskogspräglad backlandskap där landskapet och byggnadsbeståndet speglar utvecklingen av de sociala och ekonomiska förhållandena inom godsförvaltningen, från medeltid in på 1900-talet. (*Slottsmiljö, odlingslandskap*).

Uttryck för riksintresset:

Häckeberga slott uppfört på 1870-talet i fransk, siluettrik renässansstil i tegel med en framträdande placering på en broförbunden ö i Häckebergasjön. Den avses belägna ladugårdstomten med storskaliga ekonomibyggnader från slutet av 1800-talet i rött tegel och natursten. Den anslutande arbetarbebyggelsen, huvudsakligen från slutet av 1800-talet, företrädesvis i rött tegel. De kvarvarande torpen och småställen längs ett småskaligt vägsystem. Arrendegårdarna Skoggård, med låg putsad bebyggelse, och Olstorp i söder med bostadshus i tegel. Det omfattande allésystemet med äldre lövträd längs med slottsmiljöns infartsvägar. De bevarade stenmurarna och de klippta avenbokshäckarna i anslutning till slottsmiljön, resterna efter stenmurar längs andra delar av vägsystemet. Den muromgärdade uppbyggda trädgårdsanläggningen, resterna efter trädgårdar på öar i Häckebergasjön. De stora ädellövskogspartierna med bok och äldre ekar i ett varierat backlandskap. Den småskaliga odlingsmarken i anslutning till Häckebergasjön. Den småskaliga fäladsmarken ”Risen” med betesmarker och spår av åkerfält. Lämningarna efter Häckeberga kvarn samt s k hålvägar, spår efter färdstråk i terrängen.

Knivsåsen [M84]

Motivering:

Betespräglad odlingslandskap kring rullstensåsen Knivsåsen på Romeleåsen med förhistorisk kontinuitet, som speglar det långvariga fäladsbruket i området och som har resulterat i ett beteslandskap med lång kontinuitet. (*Odlingslandskap, fornlämningsmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

De betade fäladsmarkerna med enebuskar och den ogödslade grässvålen med hävdgynnad flora och fauna. Det varierade landskapet med höga biologiska kulturvärden Hägnaderna såsom stenmurar eller jordblandade vallar. De stora grova lövträden och buskage med t ex hagtorn.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Gravfältet från järnåldern och fossil odlingsmark med odlingsrösen. Resterna efter tidigare vägsystem i form av hålvägar. Den spridda gårdsbebyggelsen i områdets utkanter.

Lund [M87]

Motivering:

Stiftsstad och universitetsstad, en av landets äldsta och mest betydande medeltidsstäder, som speglar utvecklingen från kyrklig metropol till universitetsstad med expansiv utveckling under det sena 1800-talet och 1900-talet. (*Skolstad*).

Uttryck för riksintresset:

Det oregelbundna medeltida stadsplanemönstret med tillskott från senare tider, tomtstruktur, platsbildningar. Domkyrkan, medeltida hus, stadsvallen och andra lämningar från medeltiden. Olika byggnader för universitetet och det intellektuella livet. Stadssiluetten, siktlinjer ut från staden och in mot Lund från det omgivande slättlandskapet. Bebyggelsens skala, volym och placering. Den sydkandinaviska bebyggelsetraditionen med sina småskaliga hus i tegel och korsvirke från den förindustriella perioden, och den mer storstadsmässiga bebyggelsen från 1800-talets slut och 1900-talets början. Gaturummets karaktär, platsbildningarna och gårdsrummen. Stadens offentliga byggnader. Järnvägsmiljön som en viktig faktor bakom 1800-talets expansion. Handels- och hantverksgårdar, och bostäder och bebyggelseområden som visar levnadsförhållandena för skilda sociala skikt och vid olika tidpunkter. Parker och planteringar, både inne i det medeltida stadsområdet och i zonen runtomkring, vilken dessutom präglas av många institutioner och av villabebyggelse. Spår av gamla infartsvägar, gränser och andra markförhållanden i det som tidigare var obebyggda marker runt staden.

Sankt Lars sjukhus [M190]

Motivering:

Sankt Lars sjukhus som utgör en synnerligen välbevarad helhet och som speglar mentalvårdens utveckling från 1870-talet till 1900-talets slut (*Institutionsmiljö; sjukhus*).

Uttryck för riksintresset:

Placeringen av sjukhuset i stadens södra utkant som visar en strävan efter avskildhet. Den varierade bebyggelsen med vårdpaviljonger och andra byggnader kopplade till verksamheten samt vattentorn, värmeverk, gudstjänstlokal, tjänstebostäder, begravningsplats och omgivande park och jordbruksmark som vittnar om att miljön i vissa avseenden fungerat som ett eget samhälle. Bebyggelsens struktur och utformning med höga ambitioner i fråga om arkitektur och byggnadsmaterial. Hospitalets symmetriska paviljongsystem i nyrenässans och asylens vårdpaviljonger i större skala med röda tegelfasader, som fungerat som två åtskilda delar med gemensamma kopplingar. Byggnadernas inbördes placering uppbyggd kring en mittaxel med manliga och kvinnliga patienter på varsin sida, samt indelning efter vårdbehov. Särskilda detaljer som vittnar om mentalsjukhusets verksamhet så som fönster vars fasta spröjsar är förstärkta av smide. I hospitalet även separata paviljonger för betalande patienter. Åtskillnad mellan ekonomidel,

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

tjänstebostäder och vårdpaviljonger. Tillägg och förändringar som speglar vårdens utveckling över tid och rådande arkitekturideal.

Parken med stilideal från sent 1800-tal med ett rikt och varierande växtmaterial som planerats och utformats för patienternas behov och vars intensiva skötsel utgjorde en del av terapin. Den övergripande utformningen som utmärks av att man avgränsat sig utåt det omgivande öppna kulturlandskapet med läplanteringar och häckar. Vägar, stråk och gångar samt ytor för rastgårdar. Hunnerups gård med tillhörande jordbruksmark vars avkastning sedan 1567 avsatts för fattigvård och som på 1880-talet tillfördes sjukhuset inför utbyggnaden av anläggningen. Begravningsplatsen för patienter, som placerats skild från sjukhusområdet i kommungränsen på andra sidan odlingsmarken. Dess utformning med omgärdning, rester av trädkrans och äldre vegetation samt mycket enkla gravvårdar.

MALMÖ KOMMUN

Glostorp-Hammarlöv [M128]

Motivering:

Kust- och slättlandskap med lång bruknings- och bosättningskontinuitet i ett av landets bördigaste och redan under medeltiden tätt befolkade jordbruksområden. Genom talrika och landskapsdominerande fornlämningsmiljöer, tätt liggande kyrkbyar och det av jordbruksreformer präglade landskapet återspeglar området särskilt väl markanvändning och bosättningsmönster från förhistorisk tid till tidigt 1900-tal. (*Slättbygd, kustlandskap, fornlämningsmiljö, kyrkby*)

Uttryck för riksintresset:

Stråken med monumentala megalitgravar, i form av dösar och gånggrifter från stenåldern, exempelvis stråket som sträcker sig från Södra Åkarp mot Skegrie samt bronsåldershögar belägna på höjdparter i det böljande, öppna odlingslandskapet. Strandängarna med kontinuitet av markanvändning sedan förhistorisk tid och de i nära anslutning liggande fornlämningarna såsom Sjötorpsdösen, Eskilstorpsdösen och vallanläggningen på Eskilstorps ängar. De samlade grupperna av bronsåldershögar vid Steglarp, Villie och Bolmers högar. Kungshögarna vid Oxie med de vida siktlinjerna mot högarna från omgivande landskapsrum. Gravfältet på Hammarsnäs från äldre järnålder (med det största kända gravfältet med skelettbegravningar i Skåne) samt den vikingatida spärranläggningen i Fotevikens inlopp. Runstenarna vid Fuglie kyrka. Det uppodlade slättlandskapet präglat av enskiftet från tidigt 1800-tal med de regelbundet placerade gårdarna samt de rätlinjiga tillfartsvägarna. Pilevallarna och alléerna längs vägar och ägo gränser. Strandängarna längs kustremsan i väster som delades upp till enskilt ägda, smala tegar vid enskiftet. Den bevarade äldre bystrukturen med de tätt liggande kyrkbyarna och vägnätet som sammanstrålar vid de medeltida bytomterna. Kyrkbyarnas sammanhållna struktur med gatehus och gårdsbebyggelse längs med bygatan och i bytomtens utkanter samt administrativa byggnader, såsom skola, prästgård och församlingshem, kopplade till den tidigare funktionen som sockencentrum. Den långsträckta

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

ägostrukturen i öst-västlig riktning för byarna Gessie, Hököpinge och Eskilstorp som syns i de långa, raka byvägarna som tidigare användes för att leda boskapsdjuren ner mot betesmarkerna vid havet, de utmed byvägarna regelbundet utplacerade gårdarna och de från kusten indragna bytomterna. Variationen av kyrkomiljöer med kyrkor och begravningsplatser som utvecklats över tid kopplat till befolkningsutveckling och stilideal. Stora Slågarps kyrkby, Bodarp kyrkby, Hammarlöv kyrkby samt Västra Vemmerlöv kyrkby som samtliga har välbevarade medeltida kyrkor som byggts om och anpassats över tid. Lockars kyrkby med kyrka med medeltida ursprung som byggts om på 1880-talet. Glostorps kyrkby, med nyromansk kyrka från 1860-talet, med anor från 1100-talet, där det medeltida tornet bevarats. Lilla Slågarps kyrka från 1860-tal, med det från den äldre kyrkan bevarade empiritornet från 1820-tal. Hököpinge, Eskilstorps och Södra Åkarp kyrkbyar, samtliga med kyrkor i historiserande stil från 1870–1880-talen. Mellan-Grevie kyrkby och Fuglie kyrkby vars kyrkor tillsammans med Gessie kyrka är uppförda med rött tegel i nygotisk stil under 1880–1900-talen. De övriga byarna, utöver kyrkbyarna, med gårdar och låga gatehus längs med bygatan, såsom Villie med slutna gårdsbebyggelse i bland annat tegel och korsvirke, de samlade bymiljöerna i Västra och Östra Värtinge samt Klörup by med häradshäktet från 1809. De stora bostadshusen i villastil från sekelskiftet 1900, exempelvis i Hököpinge. Haglösa kungsgård och militieboställe med rötter i en medeltida huvudgård, den nuvarande huvudbyggnaden från 1810-talet omgiven av storskaliga odlingsmarker. Kopplingen mellan den äldre bronsålderns monumentala gravhögar och det historiska vägnätet. De långa vyerna där kyrktorn, bronsåldershögar och megalitgravar utgör landmärken. (Riksintresset berör även Trelleborgs och Vellinge kommuner).

Malmö [M 114]

Motivering:

Storstadsmiljö, *residensstad* och *sjöfartsstad* som i planstruktur och bebyggelse avspeglar sin historia som en av Danmarks viktigaste städer under medeltid och 1500-tal, efter 1658 en av Sveriges viktigaste gränsstäder med starka befästningar. Från mitten av 1800-talet en snabbt växande *industristad*, genom den tidiga järnvägsutbyggnaden, där Malmö var sydlig slutpunkt för stambanenätet, och närheten till kontinenten.

Uttryck för riksintresset:

Lämningar av medeltidens och 1500-talets stad, med den oregelbundna stadsplanen, medeltidens gatutorg i Östergatan, tomtstruktur och nya torgbildningar från 1500-talet. Sankt Petri kyrka, som var den största stadskyrkan i medeltidens Danmark, och andra medeltida byggnader, samt landets största samlade bestånd av byggnader från 1500-talet.

Fästnings- och garnisonsstaden, med rester av försvarsanläggningar som speglar befästningskonstens utveckling under främst 1500-, 1600- och 1700-talen, samt andra lämningar från den förindustriella epoken. Slottet med omgivande byggnader och bastioner, stadsbefästningar med kanalfrent och bastioner i Kungsparken, förvaltningsbyggnader, Ridhuset vid Drottningtorget. Stadsgårdar i Gamla Staden och den småskaliga bebyggelsekaraktären, med många hus i tegel och korsvirke. Ett stort antal magasinsbyggnader. Spår i dagens planmönster och bebyggelse av den

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

spontant framvuxna förstadsbebyggelsen som uppstod på grund av att befästningarna hindrade en utvidgning av stadskärnan. Bebyggelseutvecklingen under 1800-talets början och mitt med exploateringen av befästningsmarken efter 1805 med nya torg och regelbundna rutnätskvarter, kanalerna och planteringar.

Spår av den förindustriella stadens stadsjordar och omgivande landskap, så som gamla vägsträckningar, ägo gränser, bebyggelse lägen och namn. Landerier och herrgårdar som skapades för det burgna borgerskapets rekreation, men även för att få nödvändiga råvaror till manufakturerna, till exempel Rönneholm, Rosengård, Ribersborg och Bellevuegården. Sjöfarts- och kommunikationsstaden, med hamnanläggningarna som successivt byggts ut på utfyllnadsmark alltsedan 1700-talets slut, stenkajer, fyrtorn och andra byggnader och anläggningar med anknytning till sjöfarten, hamnverksamheten och till järnvägen. Stationen, invigd 1856, med senare om- och tillbyggnader. Bulltofta flygplats med hangar II från 1925.

Industrialismens stad, med 1800-talets och det tidiga 1900-talets industribyggnader samt bebyggelse som speglar boende och levnadsförhållanden för olika samhällsskikt. Arbetarbebyggelse från olika perioder, bl.a. Sorgenfri, Sofielund och Kirseberg, enklare jugendbebyggelse vid Möllevången, Folkets hus och andra folkrörelsebyggnader. Tjugotalsskandinaviska områden vid Davidshallstorg, Rönneholm och Värnhemstorget. Egnahemsområdet Rosengård. Patricierhus från tiden kring sekelskiftet 1900 vid innerstadstorgen, Rörsjöstaden och de förnämare gatustråken samt villabebyggelse i Fridhem. Den täta stenstadsbebyggelsen i storstadsmässig skala, kommunaltekniska anläggningar, offentliga byggnader. Allmänna sjukhuset, som utgör en provkarta på olika arkitekturstilar och vårdideologier från 1890-talet fram till idag.

Välfärdssamhällets stadsbyggande med grannskapsenheter och olika bostadsområden. Planmönstren, skilda byggnadstyper och stort inslag av grönska i Ribershus, Friluftstaden och Mellanheden. Monumentala byggnader som Stadsteatern, Trygghuset och Kolgahuset och det postmodernistiska Wallenbergcentrat.

De många och stora parkerna med tillhörande utsmyckningar och byggnader som speglar en utveckling från det tidiga 1800-talets promenader utmed kanalerna till 1900-talets anläggningar. Kyrkogårdar från skilda tider. Nöjeslivets byggnader och rekreativmiljöer som Folkets park, Ribbersborgsstranden med sitt kallbadshus och Gamla Idrottsplatsen.

Andra malmötiska särdrag som den flacka stadsprofilen, bebyggelse traditionen med mycket tegelhus, ofta med en kontinental prägel, passager för fotgängare genom de större kvartersblocken, trottoarer satta med Höganäsklinkers, utformningen av gatumöblemang och detaljer i det offentliga rummet.

Södra Sallerup [M181] (Södra Sallerups sn)

Motivering:

Fornlämningsmiljöer med unika flintgruvor från förhistorisk tid, samt sockencentrum och bymiljöer. Vägmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Flintgruvor med påvisad användning redan under yngre stenålder och fortsatt brytning av kalk i

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

området in i vårt eget sekel. Södra Sallerups välbevarade kyrkby och sockencentrum, medeltidskyrka, Wowragården med rötter i 1600-talet, klockaregården, äldre vägnät med betydelse för förståelsen av landskapets utveckling samt sambandet med Östra Kattarps väl bevarade landsby.

SIMRISHAMNS KOMMUN

Baskemölla [L5] (Gladsax sn)

Motivering:

Fiskeläge där kombinationen fiske och jordbruk tydligt framträder i bebyggelsen.

Uttryck för riksintresset:

Bebyggelse från 1800-tal och 1900-tal utmed eller nära gatan och fyrhängade gårdar med friare läge. Hamnanläggning med torkplats för garnen.

I området ingår även:

Tjörnedala gård av traditionell skånsk 1800-talskaraktär omgiven av ett landskap format av bete och slätter.

Gladsax [L3] (Gladsax sn)

Motivering:

Odlingslandskap med fornlämningar och kyrkby. (*Fornlämningssmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Hällkista, gravhögar, stensättningar, skålgropar och hällristningslokal, bl.a. med en större mansfigur. Gladsax kyrkby med samlad bebyggelse bestående av tre- och fyrhängade gårdar och gathus. Nära den under 1800-talet ombyggda medeltidskyrkan finns lämningar efter en medeltida befäst *kungsgård*, Gladsaxehus.

Glimmingehus [L2] (Vallby sn)

Motivering:

Glimmingehus är Nordens bäst bevarade medeltidsborgarna i landet. (*Borgmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Borgen är uppförd i sten i fyra våningar mellan åren 1499-1506. Den låg då på en holme omgiven av vallgrav och sankmarker. Idag ligger den monumentalt exponerad i det öppna odlingslandskapet.

Haväng-Vitemölla [L8] (Ravlunda och Vitaby sn)

Motivering:

Kustlandskap med kyrkbyar, *fiskelägen*, strandängar, ålabodar och förhistoriska gravar. (*Fornlämningssmiljö, Fasta fisken*).

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Uttryck för riksintresset:

Kyrkomiljöerna Vitaby och Ravlunda, Vitemölla fiskeläge och den välbevarade Skepparpsgården. Järnåldersgravfält med ett 70-tal resta stenar, en hög och en domarring i betad hedlandskap, den s.k. Havängsdösen. Den fasta laxfiskeanläggningen Öradekaren vid Verkaån. I området ingår även sätesgården Torup och de utskiftade gårdarna.

Kivik [L7] (Södra Mellby sn)

Motivering:

A. *Fiskeläge* med välbevarad bebyggelsekärna från 1800-talet.

B. Märklig och unik *fornlämningsmiljö*, bl.a. med landet största röse med hållristningar centralt i graven.

Uttryck för riksintresset:

A. Oregelbundet gatunät med smala gator och hus i tegel och korsvirke. Hamnanläggning, *marknadsplats* och fruktodlingar.

B. Fornlämningsmiljö med det unika gravmonumentet från bronsåldern, landets största röse 75 m i diameter den s.k. Kiviksgraven även kallad Bredarör eller Kungagraven med helt unika hållristningar i hållkistor centralt i röset samt gravfältet Ängakåsen och Koarum.

Simrishamn [L4]

Motivering:

Småstadsmiljö med bevarad medeltida karaktär och prägel av sjöfart och fiske.

Uttryck för riksintresset:

Tät, småskalig putsad bebyggelse från huvudsakligen 1800-talet och oregelbundet gatunät med medeltida anor. St Nicolaikyrkan från 1200-talets första hälft, gårdar för handelsmän, enklare gårdar och hus för hantverkare och sjöfolk, torgmiljön med mer storstadsmässiga bebyggelseinslag från 1800-talets senare del, hamnbebyggelse, parkanläggningar samt gatukaraktern med stenläggning och plank.

Skillinge-Brantevik [L1] (Östra Hoby, Östra Nöbbelöv och Simris sn)

Motivering:

Kustmiljö med *fiskelägena* Skillinge och Brantevik som berättar om 1800-talets uppsving för skutfarten och som utgjorde två av landets mest betydande sjöfartssamhällen i fråga om segelfartyg.

Uttryck för riksintresset:

Välbevarat gatunät, byggnadsbestånd från 1800-talet, bl.a. kaptensgårdar samt hamnanläggningar och betade strandängar.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Vik [L6] (Rörums sn)

Motivering:

Fiskeläge där kombinationen fiske och jordbruk tydligt framträder i bebyggelsen.

Uttryck för riksintresset:

Oregelbundet gatunät med smala gator som ofta kantas av låga stenmurar. Korsvirke och tegelhus från 1800-talet samt hamnanläggning med bodar och torkplats för garn.

SJÖBO KOMMUN

Övedskloster - Tulllesbo [M100]

Motivering:

Slottsmiljö och odlingslandskap utmed Vombsjön, med ursprung i ett medeltida kloster, som genom århundraden präglats av godsförvaltningen vid Övedsklosters slott. Särskilt präglas miljön av den genomgripande omgestaltning av landskapet och bebyggelsen som ägde rum under 1700-talets andra hälft i samband med uppförandet av slottet. (*Slottsmiljö, odlingslandskap, stenbrott*)

Uttryck för riksintresset:

Slottet Övedskloster, ett av de främsta exemplen på den svenska rokokarkitekturen, delvis uppfört i Övedssandsten. De tillhörande storskaliga ekonomibyggnaderna, trädgårdsanläggningen och den stora landskapspräglade parkanläggningen med exempelvis stigar, kanal, siktgata, damm, orangeri, voljär, lusthus, trädgårdsmästarebostad och ha-ha, en i ett dike nedsänkt mur. Den monumentala allékantade tillfartsvägen, även kallad Stora allén, uppbyggd på en stenbank, mot slottets huvudbyggnad. Öveds kyrka som uppfördes samtidigt med slottsanläggningen, med flyglar för skola och fattighus från 1800-talet. Den stenuppförda, raka allékantade vägsträckningen från kyrkan mot slottets tillfartsväg och det övriga omfattande allésystemet samt stenmurarna längs områdets rätlinjiga huvudstråk som sammanstrålar vid slottsmiljön. Den välbevarade ekonomi- och arbetarbebyggelsen i korsvirke och rött tegel uppförd på 1700- och 1800-talen norr om slottet. Änkesätet Tulllesbo från 1780-talet och änkesätet Charlottenlund från 1800-talets andra hälft. Plattgårdarna Övedsgården och Torp. Den storskaligt präglade odlingsmarken med få gränser och raka vägsträckningar samt de betespräglade strandängarna i anslutning till Vombsjön. Mölledammen och resterna efter kvarnverksamhet. De enskiftade bymiljöerna Skartofta och Torp med enstaka jordbruksgårdar och gatehus längs slingrande bygator. Ödekyrkogården i Skartofta. Öveds sandstensbrott anlagt under 1700-talets andra hälft i samband med uppförandet av Övedskloster slott. Den tidigare järnvägsbanken, idag grusväg, från stenbrottet till Öveds station. Stationsbyggnaderna vid Öveds station, Tapperöds station och Skartofta station. De inom området äldre, grova ekarna och bokarna som visar på lång kontinuitet i markanvändning och stora biologiska värden.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Everlöv - Kumlatofta - Ilstorp [M101] (Blenarp och Sövde sn:r)

Motivering:

Dalgångsbygd med bymiljö och kyrkbyar som visar hur jordbruket tydligt har påverkats av anpassningen till landskapets naturgivna förutsättningar med översilningsängar och flygsand.

(Odlingslandskap; dalgångsbygd, bymiljö, kyrkby)

Uttryck för riksintresset:

Odlingslandskapet i gränsen mellan Vombsänkan och Romeleåsen, med det flacka, öppna, betespräglade landskapet i anslutning till Klingavälsån och Ilstorp i öster och det mer kuperade och varierade landskapet i riksintressets västra del. De långa siktlinjerna som i söder avgränsas av Romeleåsens höjdrygg. Klingavälsåns meandrande sträckning. Det slingrande vägsystemet och rätlinjiga enskiftesvägarna från 1800-talet. De översilade betespräglade strandängarna, trädplanteringarna i ägo- och skogsgränserna, skogsplanteringarna för att motverka sandflykt. Bytomterna i Everlöv och Kumlatofta med bevarade strukturer från före enskiftet och bebyggelse med lång platskontinuitet. Trädgårdarna och träden i bymiljöerna. Everlövs medeltida kyrka och Ilstorps kyrka i höjdläge med utblickar över det omgivande landskapet. Skolbyggnaderna och den utflyttade bebyggelsen från 1800- och 1900-talen. Kumlatofta bys täta bystruktur med kringbyggda gårdar från 1700 - 1800-talen, av tegel och korsvirke med halmtak, samlade kring bygatan. De anslutande trädgårdsanläggningarna och den stenskodda gödselgropen. Everlövs by med kringbyggda gårdsmiljöer kring kyrkan och längs Kumlatoftavägen. Bymiljöernas lägen i mindre höjdparter i anslutning till Kumlatoftavägen centralt i odlingslandskapet längs en småskalig slingrande vägsträckning mellan Ilstorp och Everlöv, bibehållen sedan medeltiden.

Sövde - Sövdeborg [M104] (Blenarp och Sövde sn:r)

Motivering:

Slottsmiljö i övergångszonen mellan risbygden och Romeleåsen där såväl landskap som det karaktäristiska byggnadsbeståndet genom århundraden präglats av godsförvaltningen vid Sövdeborgs slott. De historiska och geografiska sambanden mellan miljöns olika delar speglar utvecklingen av godsmiljön från tidig medeltid in på 1900-talet. *(Slottsmiljö, Borgmiljö)*

Uttryck för riksintresset:

De omfattande allésystemen och de stora ädellövskogspartierna. Hägnaderna som visar spår av äldre ägoindelning. De betade översilningsmarkerna och strandängarna utmed Sövdesjön. Sövde medeltida kyrka med landskapsdominerande läge och tillhörande kyrkby i form av en radby, med bebyggelse av korsvirke och tegel från 1700–1800-talen, gatehus, fd mejeri, prästgård, klockaregård och tidigare pensionärsbostad. Lämningarna efter det medeltida Sigosta, Absalons borg. Sövdeborgs 1590-tals slott, påbyggt på 1640-talet och omgestaltat under 1840-talet av C G Brunius i medeltidsromantiserande stil, med vallgravar, porthus, den välbevarade och tidstypiska ekonomi- och arbetarbebyggelsen i tegel och korsvirke från tiden 1700-1900-tal. Det mosaikartade beteslandskapet söder om slottet. Den engelska parken i anslutning till slottsanläggningen med många äldre ädellövträd.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Hallsbergs stenar [M179] (Lövestad sn) Avstått 2024-12-03

Södra Åsum [M180] (Södra Åsum sn) Avstått 2024-05-07

SKURUPS KOMMUN

Östra Vemmenhög - Västra Vemmenhög - Tullstorp - Dybäck [M144] (delen i Västra och Östra Vemmenhög sn:r)

Motivering:

Öppet svagt kuperat *odlingslandskap* med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet i *övergångsbygden* mellan slättlandskapet och risbygden i norr, landskap och bebyggelse präglad av godsförvaltningen vid Dybäcks slott, utefter kusten landskapsdominerande fornlämningar samt vid kusten anlagd *fiskehamn*. (*Fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Stora bronsåldershögar med landskapsdominerande läge, Väpmanhögen, Galgebacken, Vemmenhögar och runsten, äldre bevarat vägsystem. Dybäcks renässansinfluerade slott med medeltida ursprung och bevarat byggnadsbestånd från perioden 1400-talets slut till 1800-tal, vallgravar, alléer, *parkanläggning*, ekonomi- och arbetarbebyggelse från perioden 1700-1800-tal med välbevarade gråstens- och tegellängor och vittrappade personalbostäder. *Slottslandskap* kring godset präglad av godsförvaltningen.

Fiskehamnen Hörte vid kusten med ruingavel i gråsten från 1907. *Kyrkbyarna* Östra och Västra Vemmenhög med kyrkor av medeltida ursprung som omgestaltats under 1800-talet, skolor, välbevarat gårds- och *gatehus*bestånd i kyrkbyarna samt i Västra Vemmenhög ett glest liggande och för Skåne karaktäristiskt gårdsbestånd som ett resultat av enskiftet. (Miljön berör även Trelleborgs kommun).

I området ingår även:

Tre generationers broar över Dybäcksån.

Svaneholm [M152] (Skurup sn)

Motivering:

Slottsmiljö i *övergångsbygden* mellan slätten och risbygden kring Svaneholms slott av medeltida ursprung.

Uttryck för riksintresset:

Ruinerna efter 1500-tals anläggningen Stjärneholm. Svaneholms slott från 1530-talet med nuvarande exteriör från omkring år 1700, ekonomi- och arbetarbebyggelse från 1800-talet i tegel och korsvirke, herrskapsstall, alléer och rester av engelsk *park* med lusthus.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Skurups kyrkby [M155] (Skurup-sn) Avstått 2022-10-27

Sjörup - Charlottenlund - Snårestad [M158] (delen i Västra Nöbbelöv och Skivarp sn:r)

Motivering:

Kustnära odlingslandskap med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet där by- och godspräglade miljöer speglar kustområdets sociala och ekonomiska utveckling fram till 1900-talets mitt, samt kyrkans framskjutna roll. (*Kustlandskap, bymiljö, slottsmiljö, fornlämningsmiljö*)

Utryck för riksintresset:

Höggravfälten och bronsåldershögar, bland annat Snårestadshögen, företrädesvis i synliga lägen på krönen av höjdryggar. Snårestads medeltida kyrka och Snårestads kyrkby. Sjörups medeltida kyrkoruin samt Sjörups kyrkby med bebyggelse från tiden 1800–1900-tal. Den täta och kringbygator samlade bebyggelsestrukturen i kyrkbyarna. Charlottenlunds slott, med huvudbyggnad i medeltidsinspirerad stil, på en höjd i det öppna landskapet. Ekonomibygnaderna, arbetarbostäderna och övrig herrgårdsrelaterad bebyggelse, såsom Snårestads station. Den omgivande slottsparken och trädgården, de omfattande allésystemen och bokskogsbeståndet. Det utpräglade skifteslandskapet kring Sjörup ner till kusten vid Mossbylund med ensamliggande gårdar, räta vägnät och regelbundet utlagda jordbruksskiften. De långa siktlinjerna mellan byarna och gårdarna samt de medeltida kyrkornas utpräglade höjdlägen där kyrktornen framträder på långa avstånd. (Miljön berör även Ystads kommun).

STAFFANSTORPS KOMMUN

Burlöv [M77]

Motivering:

Industrimiljö kring sockerbruk som starkt präglat framväxten av kringliggande samhälle samt de nära förhållandena mellan den öppna slättbygdens bördiga odlingslandskap och sockerbruket. Detta illustrerar väl omvandlingen av det skånska agrarsamhället från 1700-talets förindustriella storgårdsjordbruk till den vid 1900-talets första decennier utvecklade livsmedelsindustrin.

(*Industrimiljö, odlingslandskap, tätort, bymiljö, kvarnmiljö*)

Utryck för riksintresset

Slättbygdens öppna, sammanhängande odlingslandskap samt de fria vyerna med skarp åtskillnad mellan tätort och odlingslandskap. Det äldre vägnätet som sammanbinder storgårdar, sockencentrum, egnahemsområde och tätort med varandra. Tillgången till de större regionala och nationella kommunikationsstråken som skapat goda förutsättningar för transporter för storgårdsjordbruken och för sockerbrukets framväxt. Burlövs kyrkby med tät bebyggelse, prästgård, skola och sockenstuga.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Kronetorps gård med en stram herrgårdsmässig 1700-talsmanbyggnad, alléer, park- och trädgårdsmiljö, storskaliga ekonomibygnader samt tillhörande holländarmölla. Holländarmöllans dominerande läge i landskapet omgärdad av odlingsmark och med siktlinje till Kronetorps gård. Arlövsgården, tidigare försöks- och mönstergård i sockerbrukets ägo, med en huvudbyggnad uppförd på 1890-talet i en tegelarkitektur och omgiven av en parkliknande miljö. Gårdens välvärdade grupp av storskaliga ekonomibygnader i en historieromantisk arkitektur med karaktäristiska gavlar samt arbetarbostäder.

Sockerbruket från 1869 med egen anslutning till södra stambanan, tätortsbildningen i anslutning till bruket med Arlövs kyrka vilken markerar flytten av sockencentrum från landsbygden till tätorten. Arbetar- och tjänstebostäderna för olika samhällsskikt, bebyggelsebildens gröna karaktär med bland annat alléer och trädgårdar.

Burlövs egnahemsområde, i ett karakteristiskt läge som skjuter ut i ett öppet odlingslandskap. Granbackens koloniområde samt lokaler och byggnader för nöjesliv, föreningsliv och arbetarrörelsen, tillkomna som en följd av brukets anläggande. (Miljön berör även Burlövs kommun).

Esarp [M93] (Esarp sn)

Motivering:

Dalgångsbygd kring Höje å med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet med under 1700- och 1800-talen framvuxet odlingslandskap i vilket den sociala skiktningen tydligt kan avläsas i såväl bebyggelsens utformning som lokalisering i landskapet.

(Fornlämningsmiljö, Kvarnmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Betade strandlutningar kring Esarpshögen från bronsåldern. Esarps omgestaltade medeltida kyrka, Esarps nya och gamla säteri med 1700- 1900-talsbebyggelse samt Esarps vattenkvarn. Alberta by med traditionella fyrlängade skånegårdar och *gatehus* samt Alberta vattenkvarn från 1800-talet. *Hantverksbyn* Sånahusen med *gatehus* från sent 1800-tal och skola från 1920-talet.

Görslöv - Bara - Torup - Hyby [M116] (delen i Särslöv, Görslöv och Mölleberga sn:r)

Motivering:

Odlingslandskap med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet som väl speglar framväxten av det skånska jordbrukslandskapet och hur det präglats av storgodsens förvaltning från medeltiden in på 1900-talet. *(Slottslandskap, fornlämningsmiljö, kyrkomiljö, bymiljö)*

Uttryck för riksintresset:

Strandängarna vid Yddingsjön och de strandnära lägena för stenåldersboplatserna i flack terräng som visar förutsättningarna för bosättning under denna tidsperiod. Stenåldersgravarna i form av dösar och gånggrifter samt de landskapsdominerande gravhögarerna från bronsåldern. Bara medeltida kyrka, siktlinjerna från Malmövägen mot kyrkan och det öppna odlingslandskapet som omgärdar allén vid Bara kyrkoväg. De medeltida kyrkorna Görslöv, Särslöv och Mölleberga, delvis

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

omgestaltade under 1800-talet och väl synliga i landskapet. Bjärshögs 1890-tals kyrka som ersatt den tidigare medeltida kyrkan. Hyby kyrka från slutet av 1800-talet samt resterna efter den medeltida kyrkan. De omgivande kyrkbyarna till nämnda kyrkor med jordbruksgårdar och gatehus. Bymiljöerna i Lilla och Stora Mölleberga med traditionell koncentrerad bystruktur med bl.a. korsvirkesbebyggelse. Godsmiljöerna kring Torup, Hyby, Klågerup, Roslätt och Bökebergsslätt med tillhörande herrgårdspräglad bebyggelse och landskap. Torups 1500-talsslott med lämningar efter den medeltida gården Askebacken med låga gräsklädda murar, vallgraven, den välbevarade arbetar- och ekonomibebyggelsen från 1700–1900-tal, statarlängan samt Torups bokskog. Godsen Roslätt och Bökeberg med 1700- och 1800-talsbebyggelse med manbyggnad, ekonomibygnader och arbetarbostäder. Hyby med huvudbyggnad ombyggd på 1960-talet och storskaliga ekonomibygnader från 1800-talet i gråsten och tegel, samt arbetarbostäder. Klågerups 1700-tals-herrgård med medeltida ursprung och den tillhörande arbetar- och ekonomibebyggelsen, smedjan och mejeriet. Plattgårdarna Tejarp, Traneberga och Spångholmen. Vinninge stubbamölla, ditflyttad 1880. Det kuperade godslandskapet präglad av storskaliga åkermarker. Det bevarade äldre slingrande vägsystemet som delvis är kantat av pilträd. Det rätvinkliga vägsystemet vid plattgårdarna. Uppfartsvägarna och alléerna vid godsen och kyrkorna. De stora ädellövskogspartierna med bok och grova ädellövträd så som spärrgreniga ekar. Det av betesdriften präglade landskapet kring Yddingsjön samt vid Hyby. (Miljön berör även Svedala kommun).

SVALÖVS KOMMUN

Rååns dalgång [M10]

Motivering:

Dalgångsbygd längs Råån som tydligt visar vattendragets strukturerande roll för landskapets utveckling med stor inverkan på lokalisering av bebyggelse, markanvändning och kommunikationer sedan förhistorisk tid fram till idag. Samhället Råå vid Rååns mynning som visar en succesiv utveckling från en senmedeltida säsongsfiskeplats till ett fast fiskeläge och senare skepparsamhälle, med lämningar av kust- och försvarssystem från 1700-talet. (*Dalgångsbygd, fornlämningsmiljö, herrgårdsmiljö, bymiljö, kyrkby, kommunikationsmiljö, kust- och skepparsamhälle, skansmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Fornlämningsmiljöerna med megalitgravar i form av dösar och gånggrifter från stenåldern, bronsåldershögar längs med åns sträckning, bronsåldersgravfältet vid Ättekulla samt fornborgen vid Vallåkra som syns som en vall och borgplatå i höjdläge. Kyrkbyarna Raus, Kvistofta, Ottarp och Sireköpinge med tillhörande bebyggelse såsom prästgårdar, församlingshem och skolbyggnader. Den delvis bevarade äldre bystrukturen med enstaka gårdar och småskaliga gatehus, exempelvis i Kvistofta. Vadstället invid den gamla kyrkvägen vid Raus kyrka som idag markeras genom en gångbro. Järnvägssamhällena Tågarp och Vallåkra samt den tidigare skjutsstationen i Vallåkra. Stenkärlsfabrikerna vid Vallåkra och Raus. Rååns slingrande åfåra med ofta översilade betesmarker. Den hävdgynnade floran i dalgången kopplad till slätter och bete, så som klasefibbla, knärnäva och

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

backsippa. Resterna efter äldre tiders löv- och virkestäkt närmast Råån i form av skottskog med bland annat flerstammiga alar. De under medeltiden framväxta godsmiljöerna Bälteberga och Sireköpinge med ståndsmässiga huvudbyggnader, storskaliga ekonomibygnader, arbetarbostäder, parker och trädgårdar. Holländarmöllan Vipeslottet vid Sireköpinge. De storskaligt präglade odlingsmarkerna och det omfattande rätlinjiga allésystemet i anslutning till säterierna. Plattgården Spargott med storskaliga ekonomibygnader och omfattande allésystem. De spridda ensamgårdarna som resultat av laga skiftet. Fiskeläget Råås långsträckta och ålderdomligt småskaliga struktur som följer kusten med fiskestugor och gårdar lokaliserade i anslutning till ett slingrande gatusystem. De för fiskelägen typiska sträddorna som förbinder byns nordsydliga huvudgator med stranden. De småskaliga gaturummen kantade av tät bebyggelse i form av enplanslängor i korsvirke och tegel från företrädesvis 1800-talet med tillhörande trädgårdar. Den mer påkostade bebyggelsen från slutet av 1800-talet inblandad med de äldre gatehusen från främst 1800-talet längs det centrala gatustråket Rååvägen. Åmynningen och den öppna gräsplanen där ett biflöde tidigare gick in i byn. Den glest bebyggda strandremsan med fiskebodas, gistgårdar, båtuppdagningsplatser och badhytter. Hamnanläggningen med pir samt Rååvallar, skansar som ingick i Öresundskusten försvarssystem under 1700-talet. (Miljön berör även Helsingborgs och Landskrona kommuner).

Trolleholm [M31] (delen i Torrlösa sn)

Motivering:

Slottsmiljö med odlingslandskap och bebyggelsestruktur som speglar den sociala och ekonomiska förvaltningen av godset från medeltiden in på 1900-talet och då särskilt följderna av 1800-talets skiftesreformer och plattgårdssystem, med en slottsanläggning från 1500-talet som illustrerar utvecklingen från privat borganläggning med försvarsfunktion till en arkitektoniskt gestaltad slottsmiljö. (*Slottsmiljö, odlingslandskap*)

Uttryck för riksintresset:

Det storskaliga och öppna odlingslandskapet som präglas av slottets storgodsdrift. De raka allékantade vägarna som utgår från slottet till omgivande odlingsmarker och godsrelaterad bebyggelse. Stora ädellövskogar, solitära grova lövträd samt stenmurar. Djurhagen med spår efter betesdrift och hägnadssystem samt lövträd främst bok. Trolleholms slott, i en medeltidsinspirerad tegelarkitektur, som framträder på avstånd i dalgången. Slottets omgivande vallgrav, ladugårdsplatsens storskaliga ekonomibygnader, med framträdande trappstegsgavlar, den engelska parken med lusthus från 1700-talet. Godsrelaterad bebyggelse så som arbetarbostäderna, skolan, smedjan, inspektorsbostaden, torpen, Ramstorp, arrendegården eller plattgården Halls farm och den före detta järnvägsstationen samt kvarnverksamhet i form av kvarnbyggnad och rester av dämmen. (Området berör även Eslövs kommun).

Norrvidinge - Södervidinge [M32] (delen i Norrvidinge och Norra Skrävlinge sn:r)

Motivering:

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Delvis flackt och lätt kuperat odlingslandskap med karaktär av *dalgångsbygd* kring Saxån och talrika *fornlämningsmiljöer* med monumental verkan, *gårds-* och *bymiljöer* samt *kyrkby*.

Uttryck för riksintresset:

Dominerande bronsåldershögar som är belägna på höjdryggarna som sträcker sig på ömse sidor om Saxån. Norrvidinge kyrka av medeltida ursprung som omgestaltats under 1700- och 1800-talen, kyrkbyn med prästgård från 1800-talets slut, *gatehus* och stenvalvsbro över Saxån. (Miljön berör även Kävlinge och Landskrona kommuner).

I området ingår även:

Gissleberga stora kvarnanläggning från 1800-talets slut med industrihistoriskt intresse.

Teckomatorp [M 177] (Norra Skrävlinge sn)

Motivering:

Stationssamhälle som speglar järnvägen som samhällsbildande faktor, och en snabb utveckling från obemannad hållplats längs banan till planmässigt uppbyggt samhälle med stadsmässiga drag.

Uttryck för riksintresset:

Planmönstret, med enhetliga rutnätskvarter, tomtstorlekar, torg och planteringar. Gatukaraktern med hus placerade i gatulinjen, slutna gatufasader och ibland trädrader. Byggelsens skala, volym och enhetliga, och stadsmässiga karaktär, med byggnader i 2-3 våningar, i rött och gult tegel, avfasade hörn m.m. Karaktärsbyggnader som stationshus, järnvägshotell och skola. Enkelt utformade handels- och hantverksgårdar.

Grindhus [M176] (Konga sn)

Motivering:

Ensamgård med ursprung i ett tidigare torp och omgivande småskaligt odlingslandskap. Gården är representativ för utvecklingen i det stenrika skogslandskapet på Söderåsens sluttning och präglad av laga skifte. (*Ensamgård*)

Uttryck för riksintresset:

Den karaktäristiska och enkelt utformade bebyggelsen från 1930-talet, ruinen efter den gamla gården, det kringliggande odlingslandskapet av lagaskifteskaraktär med stengärdesgårdar, kraftig fågata och odlingsrösen. De välbevarade spåren efter äldre odling i form av odlingsrösen, odlingsterrasser och gränser mellan de gamla inägorna och utmarken. Den välhävda betade hagmarken med lövträd och enbuskar samt av det långvariga hagmarksbruket och betesdriften gynnade arter.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

SVEDALA KOMMUN

Görslöv - Bara - Torup - Hyby [M116] (delen i Bara, Hyby och Bjärshög sn:r)

Motivering:

Odlingslandskap med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet som väl speglar framväxten av det skånska jordbrukslandskapet och hur det präglats av storgodsens förvaltning från medeltiden in på 1900-talet. (*Slottslandskap, fornlämningsmiljö, kyrkomiljö, bymiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Strandängarna vid Yddingesjön och de strandnära lägena för stenåldersboplatserna i flack terräng som visar förutsättningarna för bosättning under denna tidsperiod. Stenåldersgravarna i form av dösar och gånggrifter samt de landskapsdominerande gravhögar från bronsåldern. Bara medeltida kyrka, siktlinjerna från Malmövägen mot kyrkan och det öppna odlingslandskapet som omgärdar allén vid Bara kyrkoväg. De medeltida kyrkorna Görslöv, Särslöv och Mölleberga, delvis omgestaltade under 1800-talet och väl synliga i landskapet. Bjärshögs 1890-tals kyrka som ersatt den tidigare medeltida kyrkan. Hyby kyrka från slutet av 1800-talet samt resterna efter den medeltida kyrkan. De omgivande kyrkbyarna till nämnda kyrkor med jordbruksgårdar och gatehus. Bymiljöerna i Lilla och Stora Mölleberga med traditionell koncentrerad bystruktur med bl.a. korsvirkesbebyggelse. Godsmiljöerna kring Torup, Hyby, Klågerup, Roslätt och Bökebergsslätt med tillhörande herrgårdspräglad bebyggelse och landskap. Torups 1500-talsslott med lämningar efter den medeltida gården Askebacken med låga gräsklädda murar, vallgraven, den välbevarade arbetar- och ekonomibebyggelsen från 1700–1900-tal, statarlängan samt Torups bokskog. Godsen Roslätt och Bökeberg med 1700- och 1800-talsbebyggelse med manbyggnad, ekonomibygnader och arbetarbostäder. Hyby med huvudbyggnad ombyggd på 1960-talet och storskaliga ekonomibygnader från 1800-talet i gråsten och tegel, samt arbetarbostäder. Klågerups 1700-tals-herrgård med medeltida ursprung och den tillhörande arbetar- och ekonomibebyggelsen, smedjan och mejeriet. Plattgårdarna Tejarp, Traneberga och Spångholmen. Vinninge stubbamölla, ditflyttad 1880. Det kuperade godslandskapet präglat av storskaliga åkermarker. Det bevarade äldre slingrande vägsystemet som delvis är kantat av pilträd. Det rätvinkliga vägsystemet vid plattgårdarna. Uppfartsvägarna och alléerna vid godsen och kyrkorna. De stora ädellövskogspartierna med bok och grova ädellövträd så som spärrgreniga ekar. Det av betesdriften präglade landskapet kring Yddingesjön samt vid Hyby. (Miljön berör även Staffanstorps kommun).

Skabersjö [M117] (Skabersjö och Törringe sn:r)

Motivering:

Slottsmiljö kring Skabersjö slott och Sege å, med förhistorisk bruknings och bosättningskontinuitet, som väl belyser framväxten av det av godsdriften präglade odlingslandskapet och bebyggelsebild. Det nära sambandet mellan godset och de omgivande kyrkbyarna Skabersjö och Törringe (*Slottsmiljö, odlingslandskap kyrkby, fornlämningsmiljö*).

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Uttryck för riksintresset:

Det öppna odlingslandskapet kring Skabersjö slottsmiljö. Skabersjö symmetriskt uppbyggda 1600-tals slott av medeltida ursprung men ombyggt under 1700-talets slut, vallgravarna, de omfattande parkanläggningarna från 1760-talet med bl.a. terrasserade parterrer och lusthus, den välbevarade ekonomi- och arbetarbebyggelsen från 1600–1950-tal, djurhagarna sydöst om parken och i Törringelund. Törringe välbevarade medeltida kyrka, Skabersjö kyrkby med 1700-tals kyrka av medeltida ursprung, den välbevarade 1800–1900-tals bebyggelsen, tre generationers skolhus, prästgården från 1920-talet. Väderkvarnen Stubbamöllan som tydligt syns i landskapet. Den spridda gårdsbebyggelsen från 1800–1900-tal med särskilt välbevarat byggnadsbestånd bl.a. på Ljunggården och Lilla Västraby. Nöjesområdet Törringelund i en skogsdunge i odlingslandskapet med bebyggelse från början på 1900-talet. Fornlämningarna där långdösen Dyssestenen intar ett dominerande läge i landskapet.

Börringe - Anderslöv [M122] (Börringe och Svedala sn:r)

Motivering:

Centralbygd med förhistorisk brukningskontinuitet med borg - och godsmiljöer, tidigare riksfäste, som speglar områdets sociala och ekonomiska utveckling från tidig medeltid fram till 1900-talet. (*Odlingslandskap; centralbygd, borgmiljö, fornlämningsmiljö, slottsmiljö, kvarnmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

De strandnära lägena för stenålderns boplatser i flack terräng som visar förutsättningarna för bosättning under tidsperioden. Borgmiljöerna från järnålder till medeltid med fornborgen Borren, lämningarna efter borganläggningarna Lindholmen f.d. riksfäste och ett viktigt led i Kalmarunionen 1397. Skyttanäbben vid Börringesjön. Turestorps borgruin på en udde vid Havgårdssjön samt Kungsbacken i områdets östra del. Det storskaligt präglade odlingslandskapet och stora mängder gamla grova lövträd, samt betesmarkerna i anslutning till Börringesjön. Börringekloster med rötter i ett medeltida nunnekloster med bebyggelse från tiden 1700–1800-tal i klassicerande stil. Allésystemen, ekonomi- och arbetarbebyggelsen samt talrika torp från 1800–1900-tal. Slottsmöllan, Gustavs 1700-tals kyrka, ruinerna efter Börringe och Lemmeströ medeltida kyrkor, prästgårdarna och skolorna från 1800–1900-tal samt de karaktäristiska gatehusen utmed landsvägen vid Börringe by. Börringe station med tillhörande småskaligt stationssamhälle. Börringe tegelbruk med kvarvarande bebyggelse. Havgårdssäteri med huvudbyggnad från 1910, Södra Börringe plattgård samt säteriet Stora Markie med tillhörande lustslott och landskapsdominerande allé. (Riksintresset berör även Trelleborgs kommun).

TOMELILLA KOMMUN

Andrarum-Kristinehov [L10] (Andrarums sn)

Motivering:

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Bruksmiljö som speglar ett i Sverige tidigt alunbruk, som under en tid var Skånes största industri, där landskap och bebyggelsebild illustrerar såväl de olika produktionsstegen inom alunproduktionen som de sociala skiktningarna inom bruksamhälle och herrgårdsmiljö, från 1600-talet fram till tidigt 1900-tal. (*Bruksmiljö, tidigindustriell miljö, herrgårdsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Bruksgatan flankerad av lätt rödfärgade slagghögar, fyrplatser och rester av kar, synliga som försänkningar i marken, för urlakningsprocessen. Ruinerna, i form av stenmurar och grundstenar, efter pannhuset där luten renades. Packhuset med rustik stenhuskaraktär och hospitalbyggnaden. De småskaliga bruksarbetarbostäderna, i företrädesvis korsvirke, i den nordvästra delen av bruksområdet, samt lämningarna av husgrunder efter arbetarbostäder i sydöst. Magasinet med ljusputsade fasader och karaktäristiska mindre fönsteröppningar samt den övriga bruksanknutna bebyggelsen. Dagbrotten efter lerbrytningen. Kristinehovs 1700-talsslott med tillhörande flyglar, ekonomibygnader, den vidsträckt parken och det sammanbindande allékantade vägnätet mellan slottet, Andrarums kyrka och bruket. Andrarums kyrkby med prästgård och klockargård samt enstaka välbevarade hus från tidigt 1800-tal och Andrarums kyrka från 1100-talet, kraftigt utbyggt på 1760-talet. Det omgivande odlings- och skogslandskapet som bidrog till brukets försörjning. De äldre grova lövträden som återfinns i slottsmiljön och i alléer.

Smedstorp [L12] (Smedstorps sn)

Motivering:

Järnvägssamhälle med tidstypisk bebyggelse från sekelskiftet. (*Stationssamhälle*).

Uttryck för riksintresset:

Stationshus i rött tegel från 1880-talet. I anslutning därtill ligger magasinsbyggnader och bostadshus, uppförda strax efter järnvägens invigning 1882.

Tranås [L11] (Tranås sn)

Motivering:

Handelsplats och bygdecentrum.

Uttryck för riksintresset:

Samhälle, där flera vägar möts, med öppet stensatt torg i centrum. Sockencentrum med nyromansk kyrka, prästgård från 1853, en mångfald av gatehus och en före detta vattenkvarn.

Örup-Tosterup-Bollerup [L9] (Benestads, Övraby, Tosterups och Bollerups sn)

Motivering:

Slottslandskap med Örups, Tosterups och Bollerups slottsmiljöer med byggnader från medeltiden och framåt, som fått sina huvuddrag under 1800-talets agrara omvälvningar karaktäriserade av huvudgård-utgård. (*Fornlämningsmiljö, Kvarnmiljö*).

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Uttryck för riksintresset:

Slottsanläggningar av borgkaraktär och till en del försedda med vallgravar. Alléer, medeltida sockenkyrkor, Övraby väderkvarn samt Örups almskog och Tosterups skog. I området finns även gravhögar från bronsåldern.

Östra Ingelstad [L13] (Östra Ingelstad sn)

Motivering:

Herrgårdsmiljö typisk för de fd danska landskapen med by dominerad av herrgård. (*Kvarnmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Säteriet Ingelstadsgården med huvudbyggnad från 1700-talet ligger vid *kyrkbyn* av långsträckt form med medeltidskyrka, välbevarade husmanshus, byasten och byadamm. Väderkvarn från 1869.

TRELLEBORGS KOMMUN

Böringe - Anderslöv [M122] (Anderslöv sn)

Motivering:

Centralbygd med förhistorisk brukningskontinuitet med borg - och godsmiljöer, tidigare riksfäste, som speglar områdets sociala och ekonomiska utveckling från tidig medeltid fram till 1900-talet. (*Odlingslandskap; centralbygd, borgmiljö, fornlämningsmiljö, slottsmiljö, kvarnmiljö*)

Uttryck för riksintresset

De strandnära lägena för stenålderns boplatser i flack terräng som visar förutsättningarna för bosättning under tidsperioden. Borgmiljöerna från järnålder till medeltid med fornborgen Borren, lämningarna efter borganläggningarna Lindholmen f.d. riksfäste och ett viktigt led i Kalmarunionen 1397. Skyttanäbben vid Böringesjön. Turestorps borgruin på en udde vid Havgårdssjön samt Kungsbacken i områdets östra del. Det storskaligt präglade odlingslandskapet och stora mängder gamla grova lövträd, samt betesmarkerna i anslutning till Böringesjön. Böringekloster med rötter i ett medeltida nunnekloster med bebyggelse från tiden 1700–1800-tal i klassicerande stil.

Allésystemen, ekonomi- och arbetarbebyggelsen samt talrika torp från 1800–1900-tal. Slottsmöllan, Gustavs 1700-tals kyrka, ruinerna efter Böringe och Lemmeströ medeltida kyrkor, prästgårdarna och skolorna från 1800–1900-tal samt de karaktäristiska gatehusen utmed landsvägen vid Böringe by. Böringe station med tillhörande småskaligt stationssamhälle. Böringe tegelbruk med kvarvarande bebyggelse. Havgårdssäteriet med huvudbyggnad från 1910, Södra Böringe plattgård samt säteriet Stora Markie med tillhörande lustslott och landskapsdominerande allé. (Riksintresset berör även Svedala kommun).

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Glostorp-Hammarlöv [M128]

Motivering:

Kust- och slättlandskap med lång bruknings- och bosättningskontinuitet i ett av landets bördigaste och redan under medeltiden tätt befolkade jordbruksområden. Genom talrika och landskapsdominerande fornlämningsmiljöer, tätt liggande kyrkbyar och det av jordbruksreformer präglade landskapet återspeglar området särskilt väl markanvändning och bosättningsmönster från förhistorisk tid till tidigt 1900-tal. (*Slättbygd, kustlandskap, fornlämningsmiljö, kyrkby*)

Uttryck för riksintresset:

Stråken med monumentala megalitgravar, i form av dösar och gånggrifter från stenåldern, exempelvis stråket som sträcker sig från Södra Åkarp mot Skegrie samt bronsåldershögar belägna på höjdparter i det böljande, öppna odlingslandskapet. Strandängarna med kontinuitet av markanvändning sedan förhistorisk tid och de i nära anslutning liggande fornlämningsarna såsom Sjötorpsdösen, Eskilstorpsdösen och vallanläggningen på Eskilstorps ängar. De samlade grupperna av bronsåldershögar vid Steglarp, Villie och Bolmers högar. Kungshögarna vid Oxie med de vida siktlinjerna mot högarna från omgivande landskapsrum. Gravfältet på Hammarsnäs från äldre järnålder (med det största kända gravfältet med skelettbegravningar i Skåne) samt den vikingatida spärranläggningen i Fotevikens inlopp. Runstenarna vid Fuglie kyrka. Det uppodlade slättlandskapet präglat av enskiftet från tidigt 1800-tal med de regelbundet placerade gårdarna samt de rätlinjiga tillfartsvägarna. Pilevallarna och alléerna längs vägar och ägostränser. Strandängarna längs kustremsan i väster som delades upp till enskilt ägda, smala tegar vid enskiftet. Den bevarade äldre bystrukturen med de tätt liggande kyrkbyarna och vägnätet som sammanstrålar vid de medeltida bytomterna. Kyrkbyarnas sammanhållna struktur med gatehus och gårdsbebyggelse längs med bygatan och i bytomtens utkanter samt administrativa byggnader, såsom skola, prästgård och församlingshem, kopplade till den tidigare funktionen som sockencentrum. Den långsträckt ägostrukturen i öst-västlig riktning för byarna Gessie, Hököpinge och Eskilstorp som syns i de långa, raka byvägarna som tidigare användes för att leda boskapsdjuren ner mot betesmarkerna vid havet, de utmed byvägarna regelbundet utplacerade gårdarna och de från kusten indragna bytomterna. Variationen av kyrkomiljöer med kyrkor och begravningsplatser som utvecklats över tid kopplat till befolkningsutveckling och stilideal. Stora Slågarps kyrkby, Bodarp kyrkby, Hammarlöv kyrkby samt Västra Vemmerlöv kyrkby som samtliga har välbevarade medeltida kyrkor som byggts om och anpassats över tid. Lockars kyrkby med kyrka med medeltida ursprung som byggts om på 1880-talet. Glostorps kyrkby, med nyromansk kyrka från 1860-talet, med anor från 1100-talet, där det medeltida tornet bevarats. Lilla Slågarps kyrka från 1860-tal, med det från den äldre kyrkan bevarade empiritornet från 1820-tal. Hököpinge, Eskilstorps och Södra Åkarps kyrkbyar, samtliga med kyrkor i historiserande stil från 1870–1880-talen. Mellan-Grevie kyrkby och Fuglie kyrkby vars kyrkor tillsammans med Gessie kyrka är uppförda med rött tegel i nygotisk stil under 1880–1900-talen. De övriga byarna, utöver kyrkbyarna, med gårdar och låga gatehus längs med bygatan, såsom Villie med slutna gårdsbebyggelse i bland annat tegel och korsvirke, de samlade bymiljöerna i Västra och Östra Värtinge samt Klörup by med häradshäktet från 1809. De stora bostadshusen i villastil från sekelskiftet 1900, exempelvis i Hököpinge. Haglösa kungsgård

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

och militieboställe med rötter i en medeltida huvudgård, den nuvarande huvudbyggnaden från 1810-talet omgiven av storskaliga odlingsmarker. Kopplingen mellan den äldre bronsålderns monumentala gravhögar och det historiska vägnätet. De långa vyerna där kyrktorn, bronsåldershögar och megalitgravar utgör landmärken. (Riksintresset berör även Malmö och Vellinge kommuner).

Skåre [M136]

Motivering:

Skåre fiskeläge vid en för den skånska kusten ovanlig naturhamn, som även haft ett strategiskt läge för det fasta kustförsvaret, från medeltid till mitten av 1900-talet. (*Fiskeläge, militär miljö*)

Uttryck för riksintresset:

Fiskeläget med bevarat oregelbundet gatu- och vägnät med enkla och tidstypiska fiskarstugor och gatehus från perioden 1800–1900-tal. Bebyggelsens småskalighet och den oregelbundna bebyggelsestrukturen där bebyggelsen generellt placerats med långsidan mot gatan, i såväl gatuliv som i indragna lägen. Hamnen med bodar och den gräsbevuxna torkplatsen för garnen, som mot öst gränsar till de äldre fiskestugorna. Lämningarna efter kustförsvaret med 1700-talets Skåre skansar belägna i direkt anslutning till fiskeläget med spår av vallar, vallgravar och bastioner. Skånelinjen, även kallad Per Albinlinjen, med låga betongvärn anlagda 1939–1940 belägna både inom skansanläggningen och längs med den flacka kustremsan. De långa utblickarna över havet mot horisonten.

Fru Alstad [M138] (Fru Alstad sn)

Motivering:

Kyrkby med utmärkande landskapsdominerande medeltida kyrka kopplad till den under senare medeltid framväxande vallfartsrörelsen. För en kyrkby karaktäristisk bystruktur som väl speglar byns äldre utformning och utveckling med enskiftets omstrukturering av agrarsamhället. Kyrkbyn representerar även fullåkersbygdens goda försörjningsvillkor och tillhör det i sydvästra Skåne tidigt utvecklade täta kyrkobeståndet. (*Kyrkby, kyrkomiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Fru Alstads stora under senmedeltiden enhetligt gestaltade landsortskyrka i gotisk stil, belägen i ett höjdläge i odlingslandskapet. Kyrkogården med trädkrans och omgivande mur. Intilliggande offerkälla med direkt passage från kyrkogården. Den bevarade bykärnans långsträckta struktur med kvarvarande torgbildning framför kyrkan i nuvarande vägkors.

Skolan, de enstaka bevarade gårdarna och den väl sammanhängande småskaliga gatehusbebyggelsen närmast kyrkan från perioden 1800–1900-tal. Det omgivande öppna av enskiftet präglade fullåkerslandskapet med tät bebyggelsebild, rätlinjigt vägnät och regelbundet utlagda jordbruksskiften. Kyrkans koppling till traktens andra kyrkor genom siktlinjer i det öppna odlingslandskapet.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Gylle - Dalköpinge [M139] (Dalköpinge, Gislöv, Gylle och Kyrkoköpinge sn:r)

Motivering:

Av skiftena präglat öppet *slättlandskap* med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet samt medeltida kyrkor som väl belyser bygdens betydelse alltsedan förhistorisk tid med bevarade och landskapsdominerande fornlämningar.

Uttryck för riksintresset:

Flera *fornlämningsmiljöer* från stenåldern - stenkammargravar, en långdös och två rundösar, (Jättegravan resp. Karlingedösen), bronsåldershögar i karaktäristiskt höjdläge vid Gyllegård. Gislövs medeltida kyrka, kringbyggda gårdar och stort bestånd av gatehus. Dalköpinge medeltida kyrka och kyrkby. Gylle 1800-talskyrka och Gylle prästgård från 1840-talet, kringbyggda gårdar och väl bevarad *gatehusbebyggelse* i tegel och korsvirke.

Östra Torp - Smygehamn [M141] (Hemmesdynge, Lilla Isie och Östra Torp sn:r)

Motivering:

Industrimiljö och hamnmiljö med talrika lämningar efter kalkframställning som successivt under 1800-talet utvecklats kring *fiskeläget* Smygehamn.

Uttryck för riksintresset:

Kupolkalkugnarna norr om Östra Torps by från tiden 1850-1930 samt vid Smygehuk en kalkugn från 1802. Kalkutskeppningshamn i Smygehuk med magasin från 1800-talets början och hamnanläggning från 1920-talet i Smygehamn.

I området ingår även:

Smygehuks fyrplats på Sveriges sydligaste spets och Hemmesdynge kyrkby.

Äspö [M142] (Lilla Beddinge och Äspö sn:r)

Motivering:

Öppet *odlingslandskap* med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet, *kyrkby* på slätten och utefter kusten landskapsdominerande fornlämningar. (*Fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Ett stråk av fornlämningar i form av stora bronsåldershögar närmast utefter kusten. Äspö medeltida kyrka som omgestaltas under 1800-talet och omgivande traditionell gårds- och *gatehusbebyggelse* från främst 1800-talets andra hälft. Gamlegård och Klockaregård med välbevarad bebyggelse och prästgård från 1855.

Östra Vemmenhög - Västra Vemmenhög - Tullstorp - Dybäck [M144] (delen i Tullstorp sn:r)

Motivering:

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Öppet svagt kuperat *odlingslandskap* med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet i *övergångsbygden* mellan slättlandskapet och risbygden i norr, landskap och bebyggelse präglad av godsförvaltningen vid Dybäcks slott, utefter kusten landskapsdominerande fornlämningar samt vid kusten anlagd *fiskehamn*. (*Fornlämningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Skateholms 7000-åriga grav- och stenåldersboplats av vetenskapligt intresse, stora bronsåldersgravhögar, Höjehög, Tornhög och Stendyssan, Galgbacken, Tullstorps runsten, Bäckalidsstenen. Tullstorps centralkyrka i grekisk korsform med bysantinska drag från 1850-talet av C G Brunius, kyrkogård med välbevarade gravkvarter, gravmonument och klippta häckar, *kyrkby* med ett fåtal gårdar och *gatehus* med bitvis bevarade äldre drag. Tullstorp har utgjort en viktig judiciell del i Vemmenhögs härad. (Miljön berör även Skurups kommun).

VELLINGE KOMMUN

Glostorp-Hammarlöv [M128]

Motivering:

Kust- och slättlandskap med lång bruknings- och bosättningskontinuitet i ett av landets bördigaste och redan under medeltiden tätt befolkade jordbruksområden. Genom talrika och landskapsdominerande fornlämningsmiljöer, tätt liggande kyrkbyar och det av jordbruksreformer präglade landskapet återspeglar området särskilt väl markanvändning och bosättningsmönster från förhistorisk tid till tidigt 1900-tal. (*Slättbygd, kustlandskap, fornlämningsmiljö, kyrkby*)

Uttryck för riksintresset:

Stråken med monumentala megalitgravar, i form av dösar och gånggrifter från stenåldern, exempelvis stråket som sträcker sig från Södra Åkarp mot Skegrie samt bronsåldershögar belägna på höjdparter i det böljande, öppna odlingslandskapet. Strandängarna med kontinuitet av markanvändning sedan förhistorisk tid och de i nära anslutning liggande fornlämningarna såsom Sjötorpsdösen, Eskilstorpsdösen och vallanläggningen på Eskilstorps ängar. De samlade grupperna av bronsåldershögar vid Steglarp, Villie och Bolmers högar. Kungshögarna vid Oxie med de vida siktlinjerna mot högarna från omgivande landskapsrum. Gravfältet på Hammarsnäs från äldre järnålder (med det största kända gravfältet med skelettbegravningar i Skåne) samt den vikingatida spärranläggningen i Fotevikens inlopp. Runstenarna vid Fuglie kyrka. Det uppodlade slättlandskapet präglad av enskiftet från tidigt 1800-tal med de regelbundet placerade gårdarna samt de rätlinjiga tillfartsvägarna. Pilevallarna och alléerna längs vägar och ägo gränser. Strandängarna längs kustremsan i väster som delades upp till enskilt ägda, smala tegar vid enskiftet. Den bevarade äldre bystrukturen med de tätt liggande kyrkbyarna och vägnätet som sammanstrålar vid de medeltida bytomterna. Kyrkbyarnas sammanhållna struktur med gatehus och gårdsbebyggelse längs med bygatan och i bytomtens utkanter samt administrativa byggnader, såsom skola, prästgård och församlingshem, kopplade till den tidigare funktionen som sockencentrum. Den långsträckt ägostrukturen i öst-västlig riktning för byarna Gessie, Hököpinge och Eskilstorp som syns i de långa, raka byvägarna som tidigare användes för att leda boskapsdjuren ner mot betesmarkerna vid

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

havet, de utmed byvägarna regelbundet utplacerade gårdarna och de från kusten indragna bytomterna. Variationen av kyrkomiljöer med kyrkor och begravningsplatser som utvecklats över tid kopplat till befolkningsutveckling och stilideal. Stora Slågarps kyrkby, Bodarp kyrkby, Hammarlöv kyrkby samt Västra Vemmerlöv kyrkby som samtliga har välbevarade medeltida kyrkor som byggts om och anpassats över tid. Lockars kyrkby med kyrka med medeltida ursprung som byggts om på 1880-talet. Glostorps kyrkby, med nyromansk kyrka från 1860-talet, med anor från 1100-talet, där det medeltida tornet bevarats. Lilla Slågarps kyrka från 1860-tal, med det från den äldre kyrkan bevarade empiritornet från 1820-tal. Hököpinge, Eskilstorps och Södra Åkarps kyrkbyar, samtliga med kyrkor i historiserande stil från 1870–1880-talen. Mellan-Grevie kyrkby och Fuglie kyrkby vars kyrkor tillsammans med Gessie kyrka är uppförda med rött tegel i nygotisk stil under 1880–1900-talen. De övriga byarna, utöver kyrkbyarna, med gårdar och låga gatehus längs med bygatan, såsom Villie med slutna gårdsbebyggelse i bland annat tegel och korsvirke, de samlade bymiljöerna i Västra och Östra Värtinge samt Klörup by med häradshäktet från 1809. De stora bostadshusen i villastil från sekelskiftet 1900, exempelvis i Hököpinge. Haglösa kungsgård och militieboställe med rötter i en medeltida huvudgård, den nuvarande huvudbyggnaden från 1810-talet omgiven av storskaliga odlingsmarker. Kopplingen mellan den äldre bronsålderns monumentala gravhögar och det historiska vägnätet. De långa vyerna där kyrktorn, bronsåldershögar och megalitgravar utgör landmärken. (Riksintresset berör även Malmö och Trelleborgs kommuner).

Skanörs ljung [M129] (Falsterbo sn)

Motivering:

Hedlandskap med *fornlämningsmiljöer* på Falsterbonäset med såväl förhistoriska som medeltida bosättningar.

Uttryck för riksintresset:

Skyttsie hage med såväl förhistoriska som högmedeltida boplatslämningar och område av stort vetenskapligt intresse, betat hedlandskap samt lämningar efter torvtäktsbrytning med på platsen lång brytningskontinuitet.

Skanör - Falsterbo [M130]

Motivering:

A. *Småstadsmiljön* Skanör som i planering, bebyggelse och omgivning speglar medeltidens stad och den fortsatta utvecklingen där staden helt omvandlades efter stadsbränderna 1874 och 1885, och utformades i enlighet med bestämmelserna i 1874 års byggnadsstadga, omsatta i den lilla skalan. (*Förindustriell produktionsmiljö, Kvarnmiljö, Badort, Kustmiljö*).

B. *Småstadsmiljön* Falsterbo, med anor från medeltiden men med huvudsaklig prägel av det sena 1800-talets och 1900-talets fashionabla *badort*. (*Förindustriell produktionsmiljö, Kustmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

A. Spår av medeltidens, helt av sillfisket beroende stad, som lämningarna efter Skanörs borg, S:t Olofs kyrka och grunddragen i gatunätet. Skanörs stubbamölla från 1651, en av Skånes äldsta. Rådhuset från 1700-talet, som speglar de två sammanslagna städernas tynande tillvaro, samt annan bebyggelse från den förindustriella epoken. Den regelbundna "byggnadsstadgeplanen", med trädplanterade gator och enhetlig låg bebyggelse med husen friliggande eller hopbyggda i små grupper och placerade utmed gatan. Typiska drag är de snett avskurna hörnen och det stora inslaget av putsade, vita hus. Byggnader och anläggningar som visar på badortslivets uppblomstring kring sekelskiftet 1900.

B. Spår av medeltidens, helt av sillfisket beroende stad, som Sankta Gertruds kyrka, borgruinen av Falsterbohus och andra medeltida lämningar. Det oregelbundna planmönstret med en äldsta liten kärna som troligen härrör från 1500-talet och som framför allt byggdes ut under 1800-talets slut och 1900-talet. Bebyggelsen med enstaka äldre hus och huvudsaklig karaktär av burgen villastad, med stora grönskande tomter. Hotell Falsterbohus, sommarvillor, badhytter och andra anläggningar för badortslivet. Byggnader och andra lämningar av den tidigare järnvägen. Den äldre fyrplatsen, Kolabacken.

Gemensamt för Skanör och Falsterbo är den säregna lokaliseringen, med avsaknad av agrart omland och även de öppna betesmarkerna innanför städerna samt de flacka strandmarkerna - det enda bevarade exemplet i någon stad, som visar hur de mindre fiskebåtarna landades direkt på stranden, utan egentlig hamn.

I området ingår även:

Falsterbo fyr, som ursprungligen uppfördes på 1790-talet efter ritningar av O Tempelman.

Månstorp [M133] (Västra Ingelstad och Östra Grevie sn:r)

Motivering:

Odlingslandskap i övergångszonen mellan slätt- och risbygd med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet med Månstorps senmedeltida *kungsgård* och militieboställe.

(Fornlämningsmiljö, Boställsmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Fornlämningar från bronsåldern med dominerande läge i landskapet. Månstorps gavlar - ruinerna efter 1500-tals slottet Månstorp som förstördes i dansk-svenska kriget 1670. Militiebostället Månstorp från 1829 med välbevarat karaktäristiskt byggnadsbestånd i enlighet med 1819 års typritningar för ett översteboställe.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

YSTADS KOMMUN

Sjörup - Charlottenlund - Snårestad [M158] (delen i Balkåkra, Sjörup och Snårestad sn:r)

Motivering:

Kustnära odlingslandskap med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet där by- och godspräglade miljöer speglar kustområdets sociala och ekonomiska utveckling fram till 1900-talets mitt, samt kyrkans framskjutna roll. (*Kustlandskap, bymiljö, slottsmiljö, fornlämningsmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Höggravfälten och bronsåldershögar, bland annat Snårestadshögen, företrädesvis i synliga lägen på krönen av höjdryggar. Snårestads medeltida kyrka och Snårestads kyrkby. Sjörups medeltida kyrkoruin samt Sjörups kyrkby med bebyggelse från tiden 1800–1900-tal. Den täta och kringbygator samlade bebyggelsestrukturen i kyrkbyarna. Charlottenlunds slott, med huvudbyggnad i medeltidsinspirerad stil, på en höjd i det öppna landskapet. Ekonomibygnaderna, arbetarbostäderna och övrig herrgårdsrelaterad bebyggelse, såsom Snårestads station. Den omgivande slottsparken och trädgården, de omfattande allésystemen och bokskogsbeståndet. Det utpräglade skifteslandskapet kring Sjörup ner till kusten vid Mossbylund med ensamliggande gårdar, räta vägnät och regelbundet utlagda jordbruksskiften. De långa siktlinjerna mellan byarna och gårdarna samt de medeltida kyrkornas utpräglade höjdlägen där kyrktornen framträder på långa avstånd. (Miljön berör även Skurups kommun).

Bjärsjöholm - Balkåkra - Skårby [M160] (Balkåkra, Bjäresjö, Hedeskoga och Skårby sn:r)

Motivering:

Slottslandskap kring Bjärsjöholm, Marsvinsholm och Ruuthsbo med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet, där landskap och bebyggelsemönster speglar de sociala och ekonomiska förhållandena inom godsens från medeltiden in på 1900-talet. (*Slottslandskap, fornlämningsmiljö*)

Uttryck för riksintresset:

De i landskapet väl synliga bronsåldershögar, bl.a Tvehögarna sydöst om Ruuthsbo och Hersarekull öster om Marsvinsholms kyrka. Slotten – alla med medeltida ursprung – och med ett 1800-talspräglat byggnadsbestånd. Omfattande allésystem i anslutning till godsmiljöerna. De kvarvarande delarna av Bjärsjöholms renässansborg från 1570-talet, Bjärsjöholms nya slott från 1850 med omgivande park. Marsvinsholms slott uppfört på 1640-talet, ombyggt i detaljrik nyrenässansstil på 1850-talet. Det omgivande komplexet av ekonomibygnader och arbetarbostäder i Christian IV-stil med utmärkande gavelpartier, samt tillhörande allésystem, parklandskap och vallgrav. Ruuthsbo av om- och tillbyggnader präglade 1700-talsanläggning med omgivande park och tillhörande ekonomibebyggelse i gråsten och tegel. Grevebanan, järnvägen Ystad - Malmö, anlagd på 1870-talet av godsens för spannmålstransporter med tillhörande stationsmiljö vid Marsvinsholm. Bjäresjö kyrkby med romansk kvaderstensmurad kyrka, tillbyggd på 1700-talet och 1890-talet, belägen i höjdläge, samt tillhörande gårds- och bybebyggelse med bland annat gatehus

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

och egnahemsbebyggelse från 1930–1940-talen. Skårby by med medeltida kyrka i höjdläge, tillbyggd med nykyrka under 1700-talet, samt skolhus och bebyggelse av skiftande ålder. Balkåkra tidigare kyrkby med kyrkoruin, gatehus och 1900-talsbebyggelse. Det storskaliga odlingslandskapet med gles bebyggelsebild.

Krageholm [M162] (Sövestad sn)

Motivering:

Slottslandskap kring Krageholms slott med delvis bevarad medeltida bebyggelse som senare omgestaltats och som idag är av stort arkitekturhistoriskt intresse.

Uttryck för riksintresset:

Krageholms medeltida trelängade slottsanläggning med slottskyrka som under 1740-talet omgestaltats enligt karolinska förebilder av slottsarkitekten Nicodemus Tessin d y, vallgravar och på f.d. ladugårdsholmen en under 1800-talet anlagd *park* med runsten och bildsten, välbevarad ekonomi- och arbetarbebyggelse från främst 1800-tal som uppförts av såväl gråsten som tegel. Sövestads *kyrkby* med medeltida kyrka och karaktäristiska bebyggelseinslag.

Högestad - Stora Köpinge [M166] (Högestad, Stora Herrestad och Stora Köpinge sn:r)

Motivering:

Dalgångsbygd längs med Nybroån med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet där framväxten av landskapet och bebyggelsen präglats av godsförvaltningen vid Högestads slott. (*Slottsmiljö, Sockencentrum, Kvarnmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Stora samlade och landskapsdominerande *fornlämningsmiljöer*, runddösen Trollastenen och lämningar efter Stora Köpinge strategiskt belägna vikingatida *handelsplats*. Högestads slott av medeltida ursprung med slottsbyggnad från 1630-talet, ovanligt välbevarad ekonomi- och arbetarbebyggelse från 1700-1800-tal i gråsten eller tegel, *parkanläggning* och stora allésystem. Högestads kyrka av medeltida ursprung som omgestaltats under 1890-talet, Högestads prästgård från 1870-talet, skolhus. Änkesätet Lyckås från 1860-talet i tidstypisk villastil, 1700-tals stenvalvbroar. Svenstorps kvarn från 1850-talet, mjölnarebostad samt Svenstorps villa från 1870-talet. Stora Köpinges under 1700- och 1800-talen omgestaltade medeltida kyrka samt för en *kyrkby* karaktäristiska bebyggelseinslag som prästgård från 1849, skola och *gatehus* från 1800-talet.

Ystad [M167]

Motivering:

Sjöfartsstad som bevarat prägeln av stor och betydande medeltids- och 1500-talsstad som från 1800-talets slut expanderade som följd av järnvägens och sjöfartens utveckling.

Uttryck för riksintresset:

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

Det mycket välbevarade medeltida gatunätet, torgen och det äldre tomtmönstret, Mariakyrkan, klostret och andra byggnader och lämningar från medeltiden. Bebyggelsen med huvudsakligen den låga och småskaliga karaktären från den förindustriella tiden, men med inslag av hus i det sena 1800-talets mer storstadsmässiga skala kring främst torget. Den sydsandinaviska byggnadstraditionen med hus i tegel och korsvirke men också en hel del putsade byggnader. Gaturummen med sin slutna karaktär och gårdsmiljöerna. Byggnader för hamnverksamheten och järnvägen samt industrimiljöer på utfyllningszonen i vattnet, som visar krafterna bakom stadens tillväxt under 1800- och 1900-talen. Tillägg och förtätningar från 1800-talet i framför allt medeltidsstadens ytterkanter samt Norra Promenaden och andra drag i stadsmönstret som visar den äldre stadskärnas yttre gräns. Stadens offentliga byggnader och miljöer. Den tidstypiska Östra förstaden, som är en tydlig tillämpning av 1874 års byggnadsstadga i den mindre skalan. Kvarteren i stadskärnans sydöstra hörn, med funktionalistisk bebyggelse och museet.

I området ingår även:

Regementsområdet.

Kåseberga [M173] (Valleberga sn:r)

Motivering:

Fornlämningssmiljö med en av landets märkligaste och största skeppsättningar.

Uttryck för riksintresset:

Skeppsättningen Ales stenar från yngre järnåldern med 58 resta stenar och dominerande läge på Kåsebergaåsen, lämningar efter två mindre skeppsättningar.

I området ingår även:

Fiskeläget Kåseberga med koppling till den omgivande jordbruksbygden och ursprung i en medeltida fiskehamn med välbevarat oregelbundet gatumönster och ett byggnadsbestånd med såväl gårdar som gatehus från främst 1800-talet, hamnanläggning från tiden 1890-1950-tal samt fiskebodas och rökerier från 1900-talet.

Ingelstorp - Valleberga - Löderup - Hagestad [M174] (Ingelstorp, Löderup och Valleberga sn:r)

Motivering:

Öppet *odlingslandskap* med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet med medeltida kyrkor och *sockencentrum* som visar på byarnas betydelse i det forna agrarsamhället. Talrika *gårds-* och *bymiljöer*.

Uttryck för riksintresset:

Fornlämningssmiljöer från stenåldern - såväl gravhögar som boplatzlämningar och stenkammargravar. Löderup och Valleberga kyrkor av medeltida ursprung och med tillhörande kastaler och omgivande sockencentrum med karaktäristiska bebyggelseinslag som prästgårdar, skolbyggnader, gårdar- och *gatehus* från 1800-1900-tal. Ingelstorps 1870-tals kyrka med kringliggande bybebyggelse ur vilken en mindre centralort utvecklats under 1900-talet. Hagestads

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

unika radby med vikingatida ursprung och gårdsbebyggelsen grupperad utefter en huvudgata, flera allmogeträdgårdar och kring byn Hageby fälad. Godset Hedvigsdal med huvudbyggnad från 1800-talets förra hälft, ekonomi- och arbetarbebyggelse och byggnader i form av s.k. "fyrkappor". Peppinge by med välbevarade *gatehus*.

Sandhammaren [M175] (Löderup sn)

Motivering:

Kustmiljö och fyrplats med förhistorik bruks- och bosättningskontinuitet. (*Fornlämningsmiljö, Kommunikationsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Flackt men höglänt beläget kustområde med betydande förhistorisk bosättning kring Mossabäcken och Hagestads mosse, gånggriften Ramshög, bronsåldershögar och lämningar efter förhistorisk kustväg. Sandhammarens fyr från 1860-talet av G von Heidenstam, fyrvaktarbostad från 1800-talets slut och sjöräddningsstation från 1890-talet.

ÅSTORPS KOMMUN

Nyväng [L 31] (Västra Broby sn)

Motivering:

Industrimiljö med tillhörande enhetligt planerad samhällsbildning vid Skånes största stenkolsgruva som speglar den nordvästskånska gruvindustrins storhetstid och organisation under perioden 1910–1960. (*Industrimiljö*)

Uttryck för riksintresset:

Kolgruvesamhället Nyväng med de i den nordvästra delen kvarvarande produktionsbyggnaderna gruvschaktet Carl Cervins maskinhus och kraftstationen. Bunken, med restavfall från stenkolsbrytningen, som utgör ett landmärke. Den välbevarade ursprungliga planstrukturen, utbyggd enligt 1910-talets trädgårdstadsinspirerade stadsplan och orienterad efter järnvägen, som avspeglar gruvsamhällets sociala organisation och livsvillkor. Den tydliga funktionella uppdelningen av gruvområdet och samhället med skarpa gränser mellan bebyggelsen och den omgivande öppna odlingsmarken samt den medvetna utformningen med inflikade grönområden mellan bostadskvarteren. Det centrala huvudstråket parallellt med järnvägen, den anslutande torgmiljön och parkstråket med kvarvarande delar av brukssamhällets centrala funktioner och service i form av brukskontoret, skolan och affärsbyggnaden. De omgivande, enhetligt utformade bostadskvarteren med organiskt utlagt gatunät och vidsträckta vyer mot det omgivande öppna landskapet. De småskaliga typhusbostäderna för arbetare på tilltagna tomter med kolbodas, småskaliga förråd och fruktträd. Den bevarade tvättstugan samt den storskaliga ingenjörsbostaden med anslutande park. Resterna av trädrader längs vägar och torg och hagtornshäckarna kring trädgårdar mot gaturum.

F.d. Kristianstad län (L) beslut RAÄ 1996-08-27. F.d. Malmöhus län (M) beslut RAÄ 1997-08-18. Beslut M36 2013-04-15, Beslut M76 och M77 2014-01-28. Beslut avstående M155, 2022-10-27. Beslut M190, 2022-11-08. Beslut M138, 2023-05-15. Beslut L28, 2023-05-16. Beslut M67, 2023-05-16. Beslut M77, 2023-06-09. Beslut L25, M176, L22, (M117), L26, M104, L18 2023-06-26. Beslut M95 2023-10-23. Beslut M53, L35 2024-02-12. Beslut M19 2024-02-20 Beslut L10 2024-02-23. Beslut M31 2024-03-14. Beslut M158, M160 2024-03-20. Beslut M81 2024-03-27. Beslut M82, L29, M63, M101 2024-04-09. Beslut M84, M116 2024-04-10. Beslut M6, M58, L19 2024-04-19. Beslut M180, L24 2024-05-07. Beslut M3 2024-05-21. Beslut L20, L21, M100 2024-06-03. Beslut L27, M122, L34, L40 (nytt nr) 2024-06-26. Beslut M8 2024-08-29. Beslut L15, L17, M17 2024-09-09. Beslut L32, L14 2024-09-25. Beslut M36 2024-10-04. Beslut L16 2024-10-10. Beslut M1, L31 2024-10-15. Beslut M10, M191 2024-10-17. Beslut avstående M179 2024-12-03. Beslut M128, M136 2024-12-16. Beslut L23 2024-12-18. Beslut M37, M193 2025-01-08. Dokument uppdaterat 2025-01-08.

ÖSTRA GÖINGE KOMMUN

Ballingstorp [L25] (Kviinge sn)

Motivering:

Gårdsmiljöer i skogsbygden som speglar levnadsvillkor, arbete och försörjning på ett småjordbruk i Skånes agrara marginalbygd under 1700- och 1800-talen. Berättar om områdets traditionella byggnadsskick och skogsbygdens boskapspräglade markanvändning. (*Gårdsmiljö, odlingslandskap; skogsbygd*)

Uttryck för riksintresset:

Ballingstorps by som består av två gårdar med välbevarad bebyggelse från 1700- och 1800-talen. Den kringbyggda Ballingstorpsgården med fyra längor, bostadshus i den för skogsbygden typiska sydgötiska stilen med till stora delar bevarad ursprungskaraktär. De traditionellt uppförda byggnaderna med knuttimmer, skiftesverk och taktäckning av strå. Det omgivande småskaliga odlingslandskapet med stort inslag av hag- och betesmarker, röjda stenar och stenmurar. Lövängarna med hamlade träd och den välbevarade fägatan ut mot betesmarken vid Gummastorpsjön. Det stora inslaget av biologiska kulturvärden i form av hävdgynnade arter, äldre grova träd och hamlade lövträd. Utblickarna från bytomten mot det omgivande jordbrukslandskapet. Det småskalig grusade slingrande vägnätet.

Sporrakulla [L26] (Glimåkra sn)

Motivering:

Ensamgård i nordöstra Skånes skogsbygd som speglar levnadsvillkor, arbete och försörjning på ett ensligt småjordbruk under 1700- och 1800-talen. Gårdsmiljön visar på marginalbygdens kvardröjande ålderdomliga byggnadsskick och i det omgivande småbrutna odlingslandskapet framträder skogsbygdens mödosamma markröjning och boskapspräglade markanvändning i äldre tider. (*Ensamgård*).

Uttryck för riksintresset:

Sporrakulla gård med den välbevarade kringbyggda gårdsmiljön som utgörs av omålade, spåntäckta trähus från början på 1800-talet. Det timrade boningshuset i sydgötisk stil, ombyggt i mitten på 1800-talet, en del ersatt av rödmålad arrendatorbostad. Uthuset i skiftesverk med loge, stall, svin- och hönsbodar och flera förvaringsbodar. Det omgivande småbrutna odlingslandskapet med stort inslag av hag- och betesmarker, röjningsrösen, stenmurar och lämningarna efter tjärframställning. Lövängarna med grova, hamlade träd, fägatan ut mot betesmarken i söder, det stora inslaget av biologiska kulturvärden i form av hävdgynnade arter, äldre grova träd och hamlade lövträd. Utblickarna från bytomten mot det omgivande jordbrukslandskapet. Det småskaliga grusade slingrande vägnätet som fortsätter med stigar in i skogen.